

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

.....	Din 20—
.....	Din 10—
.....	Din 5—
.....	Din 1—

Kmet pomagaj si sam, in svoje stališče v državi uravnaj si sam!

Inserati:

mali oglasi do 9 petih vrst	à Din 1-50
večji inserati od 10 petih vrst naprej	à Din 2-—
notice, izjave, poslano, reklame petih vrst	à Din 3-—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonom“.

Občni zbor SKS

bo v soboto, 22. decembra v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnikstva o svojem delovanju in o delovanju obeh okrožnih odborov.
2. Poročilo tajništva.
3. Poročilo odsekov.
4. Obračun za pretečeno in proračun za prihodnje poslovno leto.
5. Volitev načelnika in podnačelnikov stranke.
6. Volitev članov v glavni izvrševalni odbor.
7. Volitev članov v okrožna odbora.
8. Volitev blagajnika in dveh računskih preglednikov.
9. Slučajnosti.

Poverilnice za delegate prejmejo vse krajevne organizacije pravočasno.

Ivan Pipan, načelnik.

V zgodovini bo zapisano.

Da bi oprali svojo krivdo, pišejo klerikalni listi dan na dan, da bo letos plačevala Slovenija beograjskega centralizmu nič manj ko 6000 milijonov hron davka.

Res je to! Toda grda laž je, če vane kulukarji krivdo na druge.

Stvar je jasna in enostavna, da ne more biti bolj.

Dve leti je bilo 8 samostojnih poslancev v skupščini 419 poslancev v stanu, da prepreči vse nove davke, pa čeprav je imel Kumanudi ravno tak apetit na nove davke ko Stojadinovič.

24 poslancev Jugoslovanskega kluba v skupščini 312 poslancev pa ni imelo niti te moči, niti te sposobnosti, da bi tudi samo pol leta obranilo ljudstvo pred novimi davki.

In 8 samostojnih poslancev je bilo osamljenih, 24 poslancev Jugoslovanskega kluba pa ima 70 Radičevih in 19 Spahovih poslancev kot zavestnike.

Vseeno ne donajajo ljudstva drugega ko sama bremena.

Takšna je enostavna resnica in te ne zbršije nihče in zato bo zapisano v zgodovini na večne čase, ko bo ljudska sodba že davno obračunala s kulukarsko SLS:

da je plačal slovenski narod tedaj ko je izročil vso svojo politično moč SLS najvišje davke, da je plačal tedaj 6000 milijonov hron davkov in da ni za skoraj ničesar prejel.

Vklesana v zgodovino bo ta resnica na vse večne čase in vse vpitje kulukarjev te resnice ne izbršije.

Zapomnite si to, vi sleparski kulukarji!

Kmetje in obrtniki!

V soboto, dne 1. decembra vsi v Maribor na velik protestni shod

proti novim davkom, novim taksam in kuluku.

Shod se vrši v Gambričevi dvorani (ne v Narodnem domu) ob 10. uri dopoldne.

Le tisti zmaga, ki se bori! Le tistemu zasije pravica, ki se zanjo bori!

Zato v soboto, dne 1. decembra vsi Stajerci v Maribor, na protestni shod!

Pobijanje draginje in še marsikaj.

Ni kmalu ljudstva, ki bi tako spoštovalo postavbe in bi se tako vestno pokoravalo zapovedim oblastev, kakor je slovensko ljudstvo, zlasti še podeželsko. Vsled tega je v Sloveniji največji red in vsled tega plačuje Slovenija tako točno davke, kakor nobena druga pokrajina.

Kakor pa kažejo dopisi z dežele, ki smo jih prejeli v zadnjem času in sicer od verodostojnih ljudi in takih, ki ne tožijo zaradi vsake malenkosti, pa pojmujejo nekateri gospodje to spoštovanje postav našega ljudstva popolnoma napačno. Vedno bolj pogosti so gospodje, ki vidijo v točnem izpolnjevanju zapovedi našega ljudstva hlapčevstvo in ki zato mislijo, da smejo z njim postopati na način, kakor se je z ljudstvom občevalo v temnih fevdalnih časih. Naj si zapomnijo ti gospodje, da je izpolnjevanje postav znak kulture in če naše ljudstvo vestno izpolnjuje svoje državljanske naloge, dela to v prepričanju, da bo tudi država izpolnila vse svoje dolžnosti do državljanov.

Toda v zadnjem času je ljudstvo v tej svoji veri vedno bolj varano. Vedno večji davki se nalagajo ljudstvu, vedno večja bremena se zahteva od njega — ljudstvu pa se ne daje ničesar. In pri tem ko morajo kmetovalci odprodajati od svojega kapitala, da zadoste svoji davčni dolžnosti, pa vidi naše ljudstvo, kako se na drugi strani razmetuje denar. Vrh v vsega pa so na delu še brezvestni demagogi, ki s špekulativno hujškarijo hočejo ljudstvo zapeljati še na ono usodno nevarno pot, da bi zamenjalo težim z državo, da bi podvelo nevarne korake.

V takih časih je dvakrat dolžnost vseh patriotov, da stopnjujejo svoje delo in da na ta način vsaj deloma popravijo to, kar zakrivlja režim. Zlasti pa imajo to dolžnost uradniki, katerih eksistenca je od ugleda, bogastva in moči države naravnost odvisna.

Te svoje dolžnosti pa se velik del uradništva vedno manj in manj zaveda in nasprotno se more zopet opaziti povsodi, da se drugače občuje z gospodom in drugače s kmetom, zlasti pa revežem in da se tudi drugače razsoja proti bogatinu in drugače proti revnemu kmetu ter delavcu.

Nikjer pa se to tako očitno ne vidi, kakor pri izvajanju zakona o pobijanju draginje. Ne glede na to, da je ta zakon tako slab in tako nesocialen, da bo v večno sramoto demokratskemu ministru, ki ga je izdelal in podpisal, ga hočejo gotovi gospodi še bolj poslabšati s tem, da ga razlagajo in po njem razsojajo v najbolj pouličnem konsumentskem naziranju.

Z ozirom na današnje časnikarske razmere, ko se zida polemika dostikrat le na potvarjanju člankov in v njih izrečenih misli, moramo takoj povdariti, da smo tudi mi proti draginji in da smo za vsak pravičen in odločen boj proti njej.

Ne moremo pa pritrditi načelu, da ni draginje, če so industrijski izdelki daleč nad svetovno pariteto in da je draginja tudi tedaj, če so kmetijski pridelki in obrtniški izdelki pod svetovnimi cenami. Ali da rečemo priprosteje: Odločno smo proti temu, da ni kaznovan niti en veletržec, niti en veleindustrijec in čeprav odira s svojim dragim blagom vse prebivalstvo, da pa je takoj obsolen vsak rokodelc, vsak kmet, vsak obrtnik, če proda svoj pridelok, svoj izdelek le malo višje, kakor pa smatra njegov sodnik za pravično.

Gremo še dalje in rečemo: Kaznujte vsakega kmeta, vsakega obrt-

nika, vsakega rokodelca, če v resnici prodaja svoje blago po oduhuški ceni. Toda bodite pri tem pravični!

In krivični ste, če tudi kmetu ne priznate zamudnih obresti na kapitalu, če ne upoštevate riskantnosti njegovega dela, če nočete ločiti blaga od blaga, če niste natančno poučeni o produkcijskih stroških kmetovalca in obrtnika in če ne primerjate cene njegovih pridelkov s svetovnimi cenami!

Gospodje, roko na srce! Kdo od vas je tako vesten, da vse to prevdari! Koliko vas je, ki tega ne storite, temveč ki pravite kratkomalo, kmet ima vsega dosti, kmet mora dati poceni.

In v resnici daje tudi kmet po ceni, ker ne zna kalkilirati kakor bi moral, ker ne vodi knjigovodstva.

Če bi kmet, pa tudi manjši obrtnik, vodil knjigovodstvo, potem bi strahoma opazil, da izdaja vsako leto več kakor mu pa donaja kmetijska dohodkov, potem bi uvidel, da mora davke in oblike plačevati s tem, da seka les, da prodaja živino, da kratkomalo uporablja svoj kapital v kritje rednih izdatkov.

Gospodje, ki se ponašate s svojimi študijami, prevdarite samo enkrat z vso resnobo, kam to privede, če bodo lepega dne morali vsi kmetovalci — in če bodo trajale sedanje razmere še nekaj časa, se bo to moralo zgoditi kaj kmalu — uporabljeni svoj kapital v kritje rednih izdatkov. Ali se ne zavedate, da je tedaj naša država, ves naš narod zadet v svojem jedru, ali se ne zavedate, da je konec vsega, če spozna ves kmetijski stan, da kmetija ne nese in da opusti svoje delo.

Kdo ga bo nadomestil? Kdo bo oral njive? Kdo bo vlačil z življensko nevarnostjo hlode iz gora?

Tisti časi, ko je grajšček mogel kmetovalca prisiliti, da ostane kmetovalec, so minuli za vedno. Danes ni sile, ki bi mogla kmetovalcu braniti, da zapusti svojo zemljo in da odide v rudnike. Naša sreča je, da je danes Amerika zaprta, ker drugače bi zastrmeli vsi, kako bi razsajalo izseljevanje! Največja sramota za vso našo inteligenco je ravno to dejstvo, da se hoče ljudstvo iz svobodne nacionalne države izseliti v tujino, ker ne more doma obstati. Menda vendar ne bo nihče tako naiven, da bi mislil, da se selijo družinski očetje z vso rodbino v tujino vsled želje po doživljanju dogodkov.

Kdor ima dom in rodbino, ta ne proda domačije, če ni v to prisiljen.

Gospoda, sodite zato pravično kmeta in uporabljajte tudi paragraf o boju proti draginji na pravičen način! Vendar ne bo ta paragraf edin paragraf, ki bi se dal postaviti pravilno samo na eno stran, če se pa vsi drugi paragrafi tako z lahkoto postavljajo na vse načine, kar čutijo zlasti revnejši sloji in kmet seveda v prvi vrsti.

Vse zlo sedanjega časa je ravno v tem, da se toliko kriči o demokraciji in ljudovladi, da se jo pa povsodi tepta. Naša inteligenca se še ni odvadila starokopitni vseskozi reakcionarni misli, kakor da morajo gotovi krogi vedno imeti svoje privilegije in da se delo ne plačuje po svoji vrednosti, temveč po tradicijah. Amerika, s svojim kultom intenzivnega dela in zato svojo največjo produktivnostjo, je za našo inteligenco še vedno španska vas. Zato pa tudi tisti skoraj da neiztrebljiv nazor o kmetijski pari.

Ni dolžnost uradnika in inteligenta samo to, da vrši svojo službo, ker že služba mu nalaga tudi to

dolžnost, da je učitelj in voditelj naroda, ali pa tvega, da se bo tudi njegovo delo plačevalo le po njegovi dejanski vrednosti. Ne velja ta stavek samo za današnje valutarno mizerne čase, temveč tudi za vse druge.

Kmetovalec, obrtnik in delavec, to so trije stebri države, ki danes izvršujejo svojo nalogo v polni meri. Inteligenca je četrti stebel države in ta ne vrši svoje naloge, temveč jo nasprotno skandalozno zanemarija. Uprava države, to je delo inteligence in vsled tega ji gre časten naslov četrtega stebra. Samo naša sramotna uprava pa je kriva, če ni v Jugo-

slaviji onega blagostanja, ki bi moralo biti z ozirom na naravno bogastvo dežele in z ozirom na delo kmeta, obrtnika in delavca. Ali ne ustvarjajo mar ti nadprodukcije? Poglejte vendar številke našega izvoza!

Inteligenca ima v državi isto nalogo, katero po večini slovenska žena že izpolnjuje, to je, da drži tri vogale hiše pokonci.

Kdaj bo naša inteligenca držala vsaj en vogal? Kdaj postane stebel?

Tudi pobijanje draginje mora pokazati Inteligenco kot stebel, ne pa kot konzumenta!

Mi in „Slov. Narod“.

Proti našemu članku o »hipotekarni banki« je zagromel »Slov. Narod«. Očita nam nehvaležnost, češ, da je bil prav on, ki je bil stal ves čas simpatično napram naši stranki in napram našemu gibanju in da vsled tega ni zaslužil, da smo ga tako okrcali. »Slov. Narod« pozablja, da smo mi le odgovarjali na njegov izpad proti nam zaradi »hipotekarne banke«. Razven tega uganja »Slov. Narod« grdo hinavščino. Priznamo, da je bil »Slov. Narod« prijazen pozdravil ustanovitev Samostojne kmetijske stranke, da jo je ves čas spremljal simpatično na njenem političnem pohodu ter jo branil pred nepravilnimi napadi. Zlasti je obsojal, ko so jo jeli sovražno preganjati liberalni »mladini« in ko se je mladinsko »Jutro« besnejše zaganjalo vanjo kakor pa naši naravni nasprotniki — klerikalci. Pravilno je vedno poudarjal, da pljuje »Jutro« v lastno skledo ter da razdira napredno fronto, ki bi morala kakor neprodiren zid stati nasproti pogubnemu klerikalizmu. Da se je klerikalizem, ki je bil ob prevratu na tleh, tako razpasel, na tem imata največ zaslug — »Jutro« in njegova stranka.

Res hvaležni smo bili »Slov. Narod«, ki je, dasi nenaprosen in nepozvan, vzel v zaščito našo stranko ter v svojih predalih opetovano podpiral naše rodoljubno, napredno stremljenje, gospodarsko in politično osamosvojitve slovenskega kmeta.

Toda velika je razlika med Slov. Narodom pred 8. novembrom in med Slov. Narodom po tem dnevu. Oni »Slov. Narod« je bil Narod starega dra Tavčarja, moža poštenjaka, moža pristno slovenskega značaja. Odkrite in iskrene so bile njegove besede, s katerimi je spremljal poštene svoje misli.

Dne 8. novembra pa so lastniki tega »Slov. Naroda« postali »mladini« in Jutrov urednik je postal obnem urednik »Slov. Naroda«. Ni se še dobro ogrel na stolu, ki ga je bil prej zasedal dr. Tavčar, že je porabil prvo priliko za napad — na nas. Ta Slov. Narod ne sme več apelirati na našo hvaležnost, kajti to ni več Narod, to je — Jutro v drugi izdaji v potvorjeni obliki z razliko, da se ta sedanji Narod hinavsko skriva za starim dr. Tavčarjem. Ni je večje brezobraznosti, kakor če Jutrov urednik v člankih v Slov. Narodu

»Pro domo« in »Naše stališče« za-trjuje, da hoče nadaljevati politiko dra Tavčarja. Strahopetci hočejo slepiti javnost, da bi ne videla izpremembe v osebah, ki sedaj vedrjo in oblačijo pod streho Narodne tiskarne. Dragi somišljeniki, ali poznate gledališko igro »Faust«? Mar-jetca kleči in moli pred znamenjem Matere božje. Ko pa se zaupno ozre kvišku, se ji namesto nebeske podob-e zareži sam vrag, Mefisto. Poglejte pozorno za sedanje hinavske članke »Slov. Naroda« in uzri bošče spačeni obraz znanega Mefista s Kongresnega trga (Vegova ulica).

Ne bodo nas premotili. Čemu se skrivajo strahopetno? Ali imajo slabo vest? Pošten nasprotnik nastopa odkrito in ne našemljen. Ni je večje žalitve za dra. Tavčarja, kakor če si natikajo njegovo masko. Dol ž njo. Svoje dosedanje naročnike, vzgojene v politični tradiciji narodnosti in naprednosti, predvsem pa poštenosti, hoče Zerjavov »Slov. Narod« premotiti, da bi mu ostali zvesti. Oni novi »Slov. Narod«, ki mu je bilo prvo dejanje, da je po volji in želji dr. Tavčarjevi oziviljeno Narodno-napredno stranko pognal izpod svoje strehe pod kap! Tako grdega političnega čina, povsem vrednega dosedanjim činom znane klike, še ni kmalu doživela vsa politična zgodovina našega naroda. »Slov. Narod« je doslej vedno povdarjal, in lahko je bil ponosen na to, da je neodvisen, da je nepodkupljiv. Svoj čisti prapor je sedaj vrgel v cestno blato. Prodaj se je za drag denar in delati hoče politično verižništvo na debelo. Politično prepričanje je na dražbi — kdo da več! Kaj ideje, kaj značaj, kaj načela. V zagrebški zganjarni se vse prekuha in na trg pride prav poceni roba. Tako se danes dela politika za narod, za državo. Z denarjem in za denar ter za profit. Ali se je potem čuditi, da je vsa naša politika padla pod ničlo.

Tovarišu v Knaflovi ulici povemo torej na ves glas, da nimamo naj-manjšega vzroka biti hvaležni sedanjemu bankokratskemu »Slov. Narod«. Odslej gojimo čisto druga čustva napram njemu, ki od zaničevanja niso preveč oddaljeni. Pa se eno povemo, da je sedanji »Slov. Narod« z vsem njegovim ozadjem naj-manjše sposoben delati ali pa celo ustvarjati — napredno fronto.

Lopovščina gospoda Žebota.

Glasom »Slovenca« z dne 27. novembra je dejal poslanec Žebot pod zaščito poslanske imunitete v finančnem odboru med drugim tudi sledeče:

»Na čelu odseka za kmetijstvo v Sloveniji stoji mož (Sancin), ki je kot avstrijski častnik in protivnik Slovencev vodil za časa vojne revizi-cijo živine in živil v Slov. Štajerski.

Na to lopovščino poslanca Žebota, ki hoče pod zaščito poslanske imunitete s kleveto denuncirati rod-

binskega očeta, ne moremo in noče-mo molčati, ker le predobro pozna-mo falotsko klerikalno metodo. Ob-rekovanje je bilo izrečeno v skup-ščini samo zato, da bi mogli sedaj vsi klerikalni listi nezaknovano pu-njavljati to lopovščino in da bi bila tov. Sancinu odvzeta celo možnost obrambe.

Ni sicer treba tov. Sancinu, da se brani, ker njegova dela ga najbolje priporočajo in ker uživa pri vseh po-štenjakih tako spoštovanje, da za

Kleveta pretepaškega Žebota, ki je že mirno vtaknil v žep očitek, da laže, pač ne more zadeti.

Toda zaradi resnice in ker se pri nas splošno zelo rado potvarja zgodovino, par dejstev.

Pred vojno je bil tov. Sancin Istrski deželni poslanec in sicer kot Slovenec v hrvaškem volivnem okraju. Ze samo to dejstvo govori cele knjige in priča z naravnost dokumentarno zgovornostjo, da je bil tov. Sancin eden prvih narodnih delavcev v Istri. Kaj pa je pomenilo biti v Istri narodni delavec, tega seveda poslanec Žebot nikdar ne bo vedel, ker preko nizkote demagogije se njegov duh, še manj pa njegov značaj, nikdar ne bo povzpeli.

Med vojno je bil tov. Sancin eden tistih nad vse redkih oficirjev, ki ni nikdar prikrival svoje narodnosti in ki je občeval z vojniki vedno le kot tovariš in kot oče. Vsi spodnještarski vojniki, ki so služili pod Sancinom, bodo to radevolje potrdili. In so tudi že z dejanjem potrdili.

Ko je ob času preobrata morala ogromna večina bivših avstrijskih oficirjev iskati svoje moštvo in se pred njim celo skrivati, je bil tov. Sancin eden onih častnih izjem, ki se je med svojim moštvom počutil najvarnejše in najboljši. In med tem ko je oni operetni slovenski vojni minister Pogačnik podil po preobratu fante domov, so ostali Sancinovi fantje iz lastne volje pod orožjem in bili tisti, ki so rešili in osvojili Maribor.

Bodi pribito to, in general Majster nam bo to gotovo rad potrdil.

Delo, ki ga naša inteligenca ne vrši.

V prejšnji številki »Kmetijskega lista« je izrekel Bartol Stante veliko zamisel, da bodi inteligenca čuvarica ideje kmetijskega pokreta in narodnih starostitnosti. In kakor da je čutil, da govori o stvari, ki se ne da razrešiti z enim ali dvema stolpičema tiskanega časopisnega papirja, je podal samo moten obris, v kakem položaju je inteligenca pri nas sedaj in če je usmerjena v to svojo nalogo. In prav je storil: Predno se koga postavi na važno in častno mesto, mora iti skozi ogenj preizkušnje.

Skoro presenetljiv je pojav, da napram nadvetretinjski večini kmetov in delavcev, masi naroda, razven belih vran inteligenca ne vodi nikakega računa pred svojo vestjo. Kar je tembolj čudno, če pomislimo, da je imela v enem stoletju že lepo število velikih duhov kot kazipotov pred seboj. Vzrok je: potegnila je korenine svojega življenja iz duha kmetijske hiše in iz sokov slovenske grude. In vendar so imeli v njih vse, kar je predpogoj za razvoj duha življenja v človeku. V njih bi našli ono priprostost, ki ne pozna častihlepčnosti in hinavščine, ali katera je vendarle zvezana z žilavo odpornostjo in močjo, ki se ne baha in ne išče sužnjev. Tisto značajsko slovenske duše, ki je utelešena naturi naroda, širokogrudnost, ki se nagiblje že v pravo bratoljubje, je inteligenca zapravila, potrošila in jo nadomestila z raznimi, nasprotujočimi si nazori modroslovnega zmesi zapadne Evrope. Nikoli ni čutila potrebo iti za onimi očičevalci človeške duše, ki so edino pot pokazali v široki narod nazaj. In hlapčevski duh pred tujimi maliki je postal že tako silen in vsegamočen, da je izpodrinil iz njihovih duš tudi kritičnega duha, ki naj bi vsaj s pametjo precenil vrednost

da brez Sancina in njegovih fantov, ne bi bil Maribor nikdar naš!

Kot pravi narodnjak, ki smatra za svojo dolžnost, da stori vse, kar more, seveda tov. Sancin svojih zaslug ni nikdar obešal na veliki zvon. Zato je šla javnost preko teh zaslug. Naj bo!

Ampak da si drzne sedaj poslanec Žebot, ki ga je dvignilo samo prostaško hujšakstvo, obrekovati tov. Sancina kot protivnika Slovencev, to je tudi za slovenskega klerikalca nekaj nezasiščenega.

Pa še par besed o rekviziciji živine in živil. Mi poznamo eno institucijo, ki je kar na debelo odirala slovenskega kmeta pri rekviziciji živine. To je bila slavnoznana klerikalna vnovčevalnica. Ko so po vsej Hrvatski plačevali živino po 7.40 K, je ta plačevala po Sloveniji živino po 2.60 K. Ta vnovčevalnica je diktila cene, ta je bila glavni grešnik. Toda pretepaški Žebot tega grešnika ne vidi, temveč ker rabi greh, se čisto navadno zlaže o tov. Sancinu.

Ne bomo polemizirali z Vami, poslanec Žebot, ker umazali bi si roke. Rečemo samo eno. Oklevetati, denuncirati ste hoteli tov. Sancina, v svoji hujšakški nerodnosti pa ste mu napisali častno izpričevalo. Kot šefa oddelka za kmetijstvo ste ga hoteli spraviti ob kruh, navesti pa niste mogli niti ene njegove napake kot uradnika. Samo o tem pa Vam pristojna sodba!

Dobro ste se udarili po zobeh in to je vsaj en vaš pozitiven uspeh kot poslanec! Fej Vam!

malikov. Kako torej naj bodo ljudje, ki so sami zgubili vsako notranje ravnostje, prvoborci velike ideje in njeni čuvarji? In človek, ki je izgubil notranje merilo ali vsaj hrepenenje po njem, pa ga ne išče tam, kjer edino ga lahko najde, ni li zgubil vse in postal suha veja na živem deblu? Odžagati je treba suho vejo, zakaj drugače razje nevarna bolezen tudi deblo in ga uniči. Naša inteligenca je oni Črtomir, ki je bojeval boj za svobodo in si je nataknil kuto, Prešern pa se je boril proti kuti in dosegel svobodo - duha pravega človečanstva.

Glavni znak sedanje inteligenca je njena laž pred samo seboj, častihlepnost in klečeplazna vladateljnost. Saj tudi ni čudno, ker je zgubila kriterij za presojanje med dobrim in zlom iz zgoraj navedenih vzrokov. Zato s prav pretkano razumnostjo uporablja v političnem boju, v osebnem in javnem življenju marsikatero besedno orožje, ki skriva za sabo le površne in pulne nazore brez srca, brez duše in velikopoteznosti. To je tisti slavni »rafinirani razum«, ki je upropastil še vsako veliko idejo in uklenil nauk ljubezni in spoštovanja do dela in človeka v železno raven. In kar je najhujše: vzel je človeku svobodno voljo. — Iz označenih vidikov moramo gledati na državo današnjega časa, pri kateri se inteligenca udelejuje in gradi. Zato je družba, katere hrbenica je ona, pokvarjena, bolna do mozga in obsojena k smrti.

Mnogi so, ki mislijo, da bo kmečki pokret uspel, samo da vržejo med narod nekaj socialnih zahtev in da na njihovi podlagi vpeljejo o najbolj kričočih socialnih krivicah. Zanje velja, isto, kar

sem rekel o današnji inteligenca, Razlikujejo se od nje toliko, da krožijo kakor odtrgani meteoriti med ugašajočim svetom in med novonastajajočim. Ni dovolj, da se pokaže na socialne krivice, treba je vse več: treba je tudi novega, velikega, vernega duha.

In kak je upliv take inteligenca na naš preprosti kmečki narod? Reči moram, da samo škodljiv, zakaj moralne sile nima v sebi, zato mu ne more dati prav ničesar: ne novega duha in ne stražarjev grude in njenih plodov. Kvečjemu, da mu jemlje oboje. Saj je bil njen zadnji, najbolj krvavi čin, da je vsled borbe s katoliško dogmatiko padla s pravim zverskim cinizmom tudi po naši čisti slovenski duši in ji hotela vzeti božje dostojanstvo. Ta narod, ki jo je nekoč pričakoval z odprtimi rokami in bil vesel vsake dobrine iz njenih rok, je sedaj razočaran, ter je izrekel svojo obsodbo nad njo. Toda nekoč je imela moze, kakor so Jurčič, Levstik, Tavčar, Vošnjak in drugi, ki so smatrali za svojo prvo dolžnost, da se »povišajo« med — narod. Končno sodbo si je podala naša inteligenca tudi še sama, posebno v poslednjih letih: zatajila je svoj narod tudi politično.

Vse, kar sem povedal vedo oni, ki gledajo z odprtimi očmi. In vidijo prepad, ki je nastal, in valove velike poplave. Glasno trka narod, da sprejme, kar je njegovega. Kdo se mu bo upral? Prišel je že čas kulturnega preporoda in socialne preobrazbe, in če ga ne oznamimo sami, ga bo oznanila krvava zarja na izhodu, ter požgala nas in celi narod storila za maščevalca nad nami. Edina smernica naše mladine mora biti: vzgojiti v nas velikega človeka, prostega od vsake hinavščine, brez zle misli in samo ene volje: postati komaj vredna posoda naše grude in poljedelca. On bo čuvar in izvoljenec, da ustanovi iz pokreta nov zakon. Treba pa je, da spoznamo do kraja dušo priprostega naroda in poiščemo vse veliko iz davnine, česar ni pozabil nikoli. Povrniti se moramo iz tujih cest in tujega mišljenja nazaj v kmetstvo hišo, na polja in v sen roda na vasi. In kar lebdí kakor motna slika v dušah naroda, izkopljimo iz globin. Saj narod ni ničesar drugega, kakor debele plasti zemlje, v katerih ležijo, razdeljene v premnoge žile, dragocene rude, ki jih moramo dvigniti in z njimi obogatiti sebe. Če storimo tako, nam ne bo težko iz kovin starostitnosti in narodne duše ustvariti orodje: nov, naš socialni red, izraz naše idejne sile in materialnih potreb. Potem šele bo poljedelec oni, ki bo zaklinjal predstavnika svoje svobodne volje, kakor nekdanji korotanski kmet. To bodi smer vsaki ustavnosti in socialni zakonodaji, a fundament pravo naroda do revolucije, kadar mu bo hotel kdorkoli vzeti zunanji izraz pravice in z njim zaščiteni dobrine iz zemlje in dela.

V soboto 17. t. m. so se zbrali v Ljubljani zastopniki Akad. Agr. klubov iz Beograda, Zagreba in Ljubljane. Zborovali so in se pogovarjali, kakor se pogovarjajo ljudje, ki imajo ljubezen do njega, ki se poti na materji zemlji. Zatorej je razumljivo, da so si povedali marsikaj. In kar je najlepše: spoznali so, da je človek kakor narod organ z gušo, ki ima pravo voljo. Zato so se brez pridržka postavili na stališče federacije, ker tako želi pravičnost, človeško dostojanstvo in delo njega, ki se poti kjerkoli, zakaj pred njimi ni nikake

razlike med pravicami narodov. Jasno je, da se bo s prerodno balkanskih narodov rešilo to vprašanje kot samoposebno umljivo, ker je predpogoj vsakega miru na Balkanu.

Fran Onič,
član Akad. agr. kluba »Njiva«.

Kmetje in obrtniki radovljiškega okraja!

Dne 8. decembra bo ob 11. uri dopoldne v prostorih gostilne Kunstelj

v Radovljici

velik protestni shod proti novim in krivičnim davkom.

Na shodu poročata tov. Pucej in bivši državni poslanec Grafenauer. Vsi na shod, da bo že udeležba sama najizdatnejši protest.

Načelstvo SKS.

Kmetiskim fantom in dekletom.

Živimo v petem letu po najgrozovitejši vojni, kar jih je videl svet — živimo v razmerah, ki so veliko težje in pomembnejše, kakor one prejšnjih pokolenj. Pred našimi očmi se razvijajo v naglici največji dogodki in svedoki smo velike zgodovine. V tem času ne smemo ostati samo opazovalci. Dolžnost kmetijske mladine je, da pripomore s svojim navdušenjem, s poštenostjo svoje mladosti in z delom k boljši bodočnosti našega naroda. Kmetiska mladina mora smatrati za svojo dolžnost, da pazno zasleduje ves preokret v našem javnem življenju in da sodeluje pri vseh važnejših pokreth.

To zamoremo pa doseči le tedaj, ako se združimo k skupnemu delu. S svojim lastnim delom moramo vztrati na smer javnega življenja in izrabiti vse proste ure z vzajemnim spolnjenjem svojih zmognosti, svoje izobrazbe in dela. Kmetiska mladina je pred vsemi drugimi poklicana k temu delu. Kmetiski stan tvori oni važni faktor, ki je glavna opora celemu razvoju našega naroda in naše države. Vsak narod ima samo eno sigurno osnovo in to je zemlja. Videli smo v vojni goreti rudnike, trdnjave, tovarne in cela mesta — a samo eno se je upiralo vsem besnostim vojne podivjanosti in to je bila zemlja. Da, tudi njo so opustošili, a niso je uničili. Iz zgodovine vidimo, da je poljedelstvo prva oblika kulturnega razvoja človeštva. In med vojno je postala zemlja težnja, ljubav in upanje vsega sveta. Kdor je imel zemljo in je imel dovolj kruha, je ostal zmagovalec. Iz vseh teh ozirov je poklicana kmetiska mladina, da se dvigne, organizira in uveljavlja v javnem življenju.

Naš program je predvsem vzgoja k gospodarskemu, kulturnemu in političnemu delu. Potreba poljedelske vzgoje je tako nesporna, da moramo z vsemi sredstvi delati na to, da jo razširimo med celim našim narodom. Vsled tega hočemo tudi posvetiti največ pozornosti gospodarski vzgoji naše mladine. Kot prosti in svobodni državljani moramo sodelovati tudi pri zgradbi naše države, kar smatramo za eno najvažnejših nalog, ako hočemo, da bo živel naš narod v blagostanju in zadovoljstvu. Toda kdor hoče sodelovati pri tem delu, mora poznati ustroj države. Vsled tega hočemo posvetiti mnogo pozornosti državljanški vzgoji naših članov, ki bodo poklicani v bodoče sodelovati

v javnem političnem življenju. V kratkem je naš program: **Kmetstvo mladino združiti v trdno organizacijo, pomagati ji pri vzgoji, sodelovati pri delu za povzdigo našega poljedelstva, za povzdigo našega kmeta, vzgojiti državljane, ki bodo poznali dolžnosti do države in ki se bodo znali boriti za pravice svoje stani.**

Kmetiski fantje in dekleta, pozivljamo vas, da se organizirate v »Društvi kmetiskih fantov in deklet«. V vsaki občini, v vsaki vasi se naj ustanovi društvo. Vsa tozadevna navodila daje pripravljani odbor »Društva kmetiskih fantov in deklet«, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

Ena številka „Domoljuba“.

Ne bojmo se kakor klerikalci resnice in zato ne pravimo, kakor pridigajo oni: ne berite nasprotnih listov, temveč mi pravimo: **čitate vse liste.** »Kmetijski list«, ko tudi vse klerikalne in demokratske, toda čitajte jih s prevdarkom, primerjajte jih in potem sodite, kdo piše resnico.

Zlasti pa vzemite v roke zadnjo številko »Domoljuba« (ono od 21. novembra), ki je posvečena skoraj v celoti nam in ki je tako lažniva, tako neumno lažniva, da je sramotna celo za »Domoljuba«.

Pa si oglejmo to številko »Domoljuba«, lista, ki ga pripravoda sam škof in v katerega pšejo tudi duhovniki. Naj nam pa oprostite bralci, če bomo približ samo najmastnejše laži »Domoljuba«, ker kot revni in samo na sebe navezani kmetje, nimamo denarja, da bi pisali tako na široko ko »Lažiljub«.

V uvodniku, ki poroča o »delu« klerikalnih poslancev beremo sledeče mastne laži in potvorbe.

Najprej pride seveda ona slavna kralatica o Pucej-Zerjavovem centralizmu. Ugotavljamo samo na kratko, da je imel ta centralizem za seboj samo 11 poslancev in da mu gre zato prvenstvo zmognosti, da je v skupščini 419 poslancev v vseh svojih zahtevah prodiril in to kljub temu, da je bil proti centralizmu Jugoslovanski klub s svojimi 24 poslanci.

Potem beremo o uspehih tov. Žebota, ne o onih resničnih kot o pretepanju v Mariboru, temveč o onih nerresničnih v Beogradu. Čujte kaj je v »Domoljubu« vse Žebot dosegel. 1. V Slovenijo se bo pošiljala boljša sol, ko v druge pokrajine. Kdor tega ne verjame naj se gre solit (k Žebotu)! — 2. Davek na poslovni promet se je za obrtnika znižal za 50 milijonov dinarjev. (Kdor od obrtnikov tega ne bo občutil, temu pač ni za pomagati!) 3. Liberalni tobak je državo veljal 50 odstotkov več, kakor bi smel. Sedaj pa plesni. Kdo je temu kriv, »Domoljub« sicer ne pove. Tudi tega ne pove, kdo bo to odpravil. Pač pa nam zamerja, ker ne pišemo o plesnem tobaku. Kadilci, ali je to treba? Uradne laži so 4. poglavje Žebotove »kunštivosti«. Tu sicer ni Žebot ničesar dosegel, toda protestiral je in zakaj? V proračunu je zapisano, da plača Slovenija 51 milijonov dinarjev davka, v resnici pa da jih plačuje 6000 milijonov kron. In Žebot je hotel, da se to tudi zapiše. Pa so mu seveda z veseljem ustregli in zapisali, da plača Slovenija 6000 milijonov kron davka.

Ampak, kdo bo sedaj plačal te davke? Mar Žebot?

Potem nam pripoveduje »Domoljub« še celo vrsto predlogov posl. Žebota, ki

P. Merimee:

Matteo Falcone.

Ko človek zapusti Porto Vecchio in se napoti na severozapad v notranjost otoka, tedaj vidi, kako se svet primeroma hitro vzdiguje in po treh urah hoda po zavilnih stezah, vsekanih v visoke stene in ponekod presekanih od jarkov, pride človek k zelo obsežnem makiju. Maki je koča korzikanskih pastirjev in pribežalščev vseh, ki so prišli v nasprotje s sodičem. Treba vedeti, da korzikanski kmet zažge del svoje gozda, da se ne bi mučil z gnojenjem svoje njive. Če se razširi plamen dalje, kakor bi pa bilo treba, nič zato. Samo da je človek siguran, da bo imel dobro žetev, ker je zasedal to s pepelom drevoja pognojeno zemljo. Ko se žito požanje — slamo namreč puščajo ležati, ker kdo bi se mučil z njenim zbiranjem — zraste iz korenin, ki so ostale od ognja nedotaknjene, pogonki, ki dosežejo v kratkem višino 7 do 8 čevljev. To se imenuje maki. V njem je raznovrstnega drevja in grmičevja in človek more skozi maki samo s sekstro.

Ce ste ubili človeka, odhajte v portovektski maki in živeli boste tu z dobro puško, smodnikom in krogami brez skrbi. Pastirji vam dajo vsega, sira, mleka in kostanja in vam se ni treba bati niti sodnikov niti sorodnikov ubitega.

Matteo Falcone (izgovori Falkone) je znanov leta 1898 pol milije od tega makija. Matteo je bil za kraj bogat. Živel je gospodsko, to je, da ni ničesar delal, samo od vobodka svoje živine, za katero so skrbeli pastirji. Ko se je pripetil dogodek, o katerem bom govoril, se mi je zdel največ 50 let star. Mislite si moža srednje rasti, toda široke postave, črnih las in z orlovskim nosom, velikih oči in mrkega lica. Veljal je za najboljšega strelica, ki je zadel v noči ravno tako ko ponedel. Če bi postavil 80 kranov daleč zapaljeno svečo za prozornim

papirjem, širokim ko krožnik, bi Matteo ugnemil in minuto kasneje, ko ste svečo ugnali, bi njegova krogla prebila papir ravno tam, kjer je bil plamen sveče.

Vsled te svoje spretnosti si je pridobil Falcone veliko ime. Govorili so o njem, da je ravno tako dober prijatelj, kakor je grozen sovražnik. Ker je bil drugače miren in uslužen, je živel z vsemi v dobrih odnosih.

Toda ko je bil še v Cortu, kjer se je oženil, je, kakor se je govorilo, ubil s puško svojega nasprotnika in tekmeča ravno v trenutku, ko se je ta bil pred ogledalom. Ko se je stvar potlačila, se je Matteo oženil. Njegova žena Giuseppa (Jožefa) mu je rodila najprej tri hčere (vsled katerih je hotel skočiti iz kože) in končno sina, kateremu je dal ime Fortunata. Ta je bil up njegove hiše, njegov naslednik. Hčerke so bile dobro vzgojene, sinu pa je bilo, ko se pričnjenja naša povest, šele 10 let, toda videlo se je, da je vreden očeta.

Nekega jesenskega dne je odšel Matteo zarana s svojo ženo, da pogleda svojo živino. Mladi Fortunat je hotel oditi z njima, toda živina je bila predaleč. Sicer pa je bilo potrebno, da ostane kdo doma.

Mali Fortunat je mirno ležal na solncu in sanjal kako da bo šel prihodnjo nedeljo v mesto k svojemu ucu korporalu. (Korporal so bili nekoč poglavarji korzikanske občine, kadar so se uprle fevdalni gospodi. Danes se še daje ponekod ime korporala ljudem, ki uživajo velik ugled in ki so na aacin pravi sodniki nad celim okrajem. Po starem običaju se dele Korzikanci v pet stanov: plemiči (vzvišene in gospodo), korporale, državljane, plebejce in tulce.

Ko je Fortunat to mislil, ga nakrat vzdrami strel puške iz njegovega razmišljanja. Vstane in se obrne proti strani, iz katere je pal strel. Skoraj padejo drugi strel in vedno bližje in bližje. Končno se prikaže na stezi, ki je vodila k Matteovi

koči človek, v obleki planinca. Komaj se je vlek el opraljoč se na puško. Krogla mu je prebila stegno.

Ta človek je bil hajduk, ki je šel ponoči v mesto po smodnik. Padel je v zasedo korzikanskih strelec (vojakov). Branil se je junasko in posrečilo se mu je, da je ubežal. Toda vsled rane ni mogel ubežati v maki.

Približal se je Fortunatu in mu dejal: »Ti si sin Mattea Falcone?«

— Da.

»Jaz sem Gianetto Sanpiero. Preganjajo me strelci. Skrij me, ker ne morem več bežati.«

— Toda kaj poreče moj oče, če te skrilem brez njegovega dovoljenja? »Dejal ti bo, da si storil dobro.«

— Kdo ve?

»Skrij me hitro! Vidiš da gredo!«

— Počakaj, da se vrne moj oče.

»Da počakam? Sto gromovi! Čez pet minut so tu. Ajdi, skrij me, ali pa te ubijem.«

Fortunato mu odgovori z največjo hladnokrvnostjo.

— Tvoja puška je prazna in v torbi nimaš več krogel.

»Imam noži.«

— Pa moreš li steči za menoj? In skoči hitro v stran, da ga hajduk ni mogel dohiteti.

»Ti nisi sin Mattea Falcone. Ali mar hočeš, da me ujamejo pred tvojo hišo?«

Otroka kakor da bi to dirnilo. »Kaj mi daš, če te skrilem,« reče pristopivši.

dalo ko da se nihče slame sploh dotaknil ni. Potem natrese skrbno po sledeh krvi pesek in se vleže na solnce, miren, da ni mogel biti bolj.

Par minut kasneje je stalo pred Mattejevo hišo šest vojakov pod vodstvom narednika, ki je bil nekaj v sorodu z Mattejom. Imenoval se je Teodoro Gamba. Bil je to oster človek, strah in trepet hajdukov, katerih je že več spravil v lečo.

»Dober dan,« reče Fortunatu. »Ali si zrastle! Ali nisi videl človeka, ki je pred malo časa šel tu mimo?«

— Ah, nisem še toliko zrastle, kakor vi, reče dete mirno.

»Tudi to bo. Toda reci mi, če nisi videl človeka, ki je šel tu mimo.«

— Če sem videl človeka, ki je šel tu mimo?

»Da, človeka v planinski obleki.

— Človeka v planinski obleki?

»Da! Odgovarjal hitro in ne ponavljal moja vprašanja.«

— Zjutraj je šel tu mimo duhovnik G. na svojem konju. Vprašal me je po zdravju očeta in jaz sem mu odgovoril... »Ah, ti smrkovec! Ti hočeš z menoj zbijati šale. Takoj mi povej, kam je šel Gianetto, ker nega iščemo in jaz sem prepričan, da je šel po tej stezi.«

— Kdo ve?

»Kdo ve? Jaz vem, da si ga ti videl.«

— Kaj se mar vidi, kdo gre mimo, kadar se spi?

»Ti nisi spal, paglavec: strelj so te zbudili.«

— Kaj vi mislite, da vaše puške tako pokajo? Risanka mojega očeta daje mnogo močnejši pok.

»Da bi te vrag, hudičev sin! Jaz sem popolnoma siguran, da si videl Gianetta. Morebiti si ga celo skrli. Alo, tovariši, poldite v hišo in poglejte, če ni tam. Vlekel se je samo še po eni nogi in toliko je pameten, da ve, da ne more priti do makija. Sicer pa se neha jo tu tudi sledovi krvi.«

pa so vsi padli v vodo. Zakaj se je to zgodilo, žalibože »Domoljub« ne pove, toda nam se zdi, da je temu čisto gotovo Pucelj kriv, ki sicer ni bil pri seji, ki pa že zna tako narediti, da vedno le njegova obvelja.

Ampak nekaj je Zebot vendarle dosegel. Najmanjša obdobja vsota se je zvišala na 3500 dinarjev. Kdor ima 290 dinarjev mesečno, ta ne bo plačal davka. Pomagamo nam je!

Načrt ministra Kojiča proti slovenski industriji je propadel. Čegava je ta zasluga, »Domoljub« zopet ne pove. Povem pa mi, da klerikalnih kulukarjev ne!

»Uspehi« Zebota so zaključeni in sedaj pride na vrsto Pušenjak, ki velja kot finančni strokovnjak Jugoslovanskega kluba. Kakšen pa je ta »strokovnjak«, pa nam pove sam »Domoljub«, ki piše, da je Pušenjak nastopil proti temu, da bi tudi zadruga plačevala poslovni davek. Lepo je to od g. Pušenjaka, samo njegova pot je bila čisto napačna. Kakor poročamo na drugem mestu je namreč stvar ta, da odloča o davčni prostosti zadrug sodišče. Če je temu tako, ali ni potem višek nepremišljenosti stvar zopet vlačiti pred centralistično skupščino, ko pa je upravno sodišče v Celju že ugodno rešilo stvar. Finančni strokovnjak Pušenjak ga je torej kapitalno polomil!

Nato ponavlja »Domoljub« »Slovenec« laži o ljubljanski univerzi. Konstatiramo najprej, da so tigri Zebot, Pušenjak in Vesjenjak že pripoznali, da je »Slovenec« glede poslanca Dordeviča lagal. Res pa je dalje, da hvalejvokavi Vesjenjak še danes Boga, ker je govoril fin. ministru za slovensko univerzo mesto njega tov. Pucelj, ker je le prenerodno pokazati pred vsučiljskimi profesorji svojo nezmožnost.

Pri slovenskih sodnikih so naši kulukarji seveda čisto nedolžni. Tudi atek bi smel z isto pravico reči, da jih je samo njegov upliv in pa veljavna beseda Nežike rešila pred redukcijo.

Za Pušenjakom pride na vrsto Vesjenjak, ki se je vmešaval v zunanjo politiko, ko da že ne bi vsa skupščina znala, da o tej stvari, kot o marsikateri drugi, ničesar ne ve. Vesjenjak je zahteval med drugim povrnitev ujetnikov iz Rusije. Ob pravem času se jih je spomnil.

Končno pride glavno delo klerikalnih poslancev, nastop poslanca Kulovca. O njegovih lažeh glede kmetijstva na drugem mestu. Tu bi približno samo eno neumnost, ki je presneto slabo izpričevalo za doktorja. Kulovec je namreč govoril, kakor da smo mi proti kmetu. Vraga, vsi pravijo, da smo jim nasprotni. Toda to mora tudi neumnost uvideti, da vsaj za enega moramo biti! Gospod Kulovec pa je tako zloben, da niti te priprone resnice neče videti. Končno poroča »Domoljub« kaj je vse dosegel posl. Kulovec. Da se bodo ljudje znali obrniti na pravi naslov, kadar ne bodo mogli prejeti denarja, ki ga jim je Kulovec v »Domoljubu« dosegel, omenjamo vse

»uspehe« g. Kulovca in sicer kakor da bi bili resnični.

Za regulacijo Save pri Gameljnih, se bo dalo pol milijona dinarjev, za hudournike 600.000, za kmetjske kredite 400.000 itd. Vse to in še mnogo več dobi Slovenija, če ne bo dež.

In s tem so izčrpali vse uspehe kulukarjev in prehajamo na drug članek: »Sest milijard in Puclja še ni sram.« To je, kakor že naslov kaže, masten članek. Besede so sočne, špekulacija na neumnost pa je naravnost vzorna. Vsega je seveda Pucelj kriv in njegov centralizem. Zato se nam vsled bogatina Puclja sedaj slabše godi ko pod Turki. Da se skofoj za časa turških vojn v svojih gradovih ni slabše godilo ko danes, že verujemo. Toda za Puclja in druge naše tovariše pa je le boljše, da nismo več v tistih časih, kajti drugače bi se nam godilo tako, ko tovarišem Matije Gubca, ki so na poveljše škola Draškovića viseli po drevesih in rdečili Savo. Tov. Pucelj pa je tudi kriv vsemu zapravljanju v državi. Predragi »Domoljub«, ali morda tudi za one milijončke, ki jih je zapravil dr. Korošec z nakupom haremskih čevljičkov, ali tudi za one milijončke, ki so šli za Koroščev strupeni fižol, ali tudi za one milijončke, ki so se pokradli ob demobilizaciji?

In ker mora biti Puclja za vse grehe, ki se dogajajo v državi, sram, pozivlja potem »katoliški« »Domoljub« svoje bralce, da ne berejo »Kmetijskega lista« in da ne poslušajo tov. Puclja.

Kako pa! Kako pa bi se drugače kleveta mogla obnesti, če bi ljudje poslušali tudi obrekovanega, če bi prišla potem resnica na dan.

Tako klevetniško, tako lažljivo piše »Domoljub«, toda ljubljanskega škola in vsa duhovščina ni sram, da pripravijo to lažljivo cunjo kot katoliški list!

Ali zapoveduje mar naša vera obrekovanje in lažništvo!

Tudi vsa tretja stran je posvečena nam ali bolje rečeno lažem v boju za »Kmetijsko družbo«. Pa o tem smo že pisali, oziroma pišemo na drugem mestu.

Vse tri svoje glavne strani je posvetil »Domoljub« nam. Naj nam opomni, če smo mu mi malo manj. Toda zato vse naše besede drža, »Domoljubove« pa ne.

Vsi tisti, ki bodo brali »Domoljuba« in naš list, bodo nam pritrtili. Tistim pa, ki bodo brali le »Domoljuba« seveda ni pomagati in zato njim tudi naš blagoslov.

Vi tovariši pa, ki ste možje, ki ne pripogibate tilnika, ki ste ponosni in ki mislite s svojo glavo, vam pa rečemo: Z »Domoljubom« in »Kmetijskim listom« od hiše do hiše, da spozna resnico ves narod. In zapomnite si! Vse, kar piše »Kmetijski list« morete dokazati pred sodiščem in mi vam bomo dali ves potreben dokazni material.

Kar pa piše »Domoljub«, pa se pred sodiščem ne da dokazati!

Zato pogumno v boj za resnico, ki bo prinesla kmetu in obrtniku zmago!

prevzele vodstvo šole in uživale dohodke posestva, katere pa niti približno ne vedo tako gospodariti, kot naše prekmurjsko ljudstvo, katero s svojo marljivostjo in učnostjo lahko živi na tako malem kotičku zemlje, kot nikjer več v celi državi. Dajte se, gospod ministri, informirati, pa mi sami bodele prav dali.

Čast mi je, g. ministru predložiti pod a) potrdilo bolnice od M. Sobote; b) izjavo in ugovor občin Rakičan-Lipovci; c) izjavo prof. dr. Jos. Mantuani; d) njegovo na podpisane naslovljeno pismo, v katerem se navajajo priče, da vaši uradniki ljudem pretijo z odpuvedjo drv, ako ne podpisajo prošnje za šolo.

Vsi ti podatki jasno svedočijo, da šole sedaj še ni treba.

Čast mi je vprašati g. ministra: 1. Hočete li razlastitev veleposestva Rakičan v svrhu ustanovitve kmetijske nižje šole razveljaviti do donošenja zakona o agrarni reformi?

2. Hočete li, za kar vas uljudno prosim, zaradi umetnin, ki so v gradu, v dogovore stopiti z g. ministrom prosvete, zlasti z g. Petkovičem, opravnikom navedenega muzeja v Beogradu?

Prosim Vas, g. ministar, dajte mi brzojavno odgovor, da pomirim staro, nad 70-letno posestnico, da more mirno prebivati v naši državi, kakor drugod po celim svetu, v lastni hiši.

Črenšovci (p. Beltinci).

Prekmurje, 15. nov. 1922.

Klekl Jožef, s. r.

(Nadaljevanje sledi.)

„Kmetijska družba.“

Položaj v »Kmetijski družbi« je ostal v bistvu neizpremenjen. Kompromisni predlog vlade, da razsodi o vsem sporu razsodišče, je bil od naše strani načelno sprejet, ker nečemo nikdar spore v gospodarskih in stanovskih korporacijah tirati do skrajnosti.

Naš cilj glede »Kmetijske družbe« je bil od prvga početka in je še danes vedno isti.

Kmetijska družba mora delovati in da bo njeno delovanje pravilno, se mora vršiti strogo po pravilih. Kdor zlorablja pravila ali kdor namenoma gazi pravila, temu ni za Kmetijsko družbo, ta naj gre zato iz nje!

To je pravično in pošteno stališče, ki mora zmagati.

Klerikalno stališče pa je čisto drugo in tekom zadnjih mesecev, zlasti pa po Jarčevem puču so postali njih cilji vidni za vse.

Klerikalci pravijo: Kmetijska družba mora biti naša, ali pa jo naj vzame vrag!

In zakaj to?

Kmetijska družba s svojim blagovnim prometom je tista sila, ki preprečuje, da bi kdo odiral kmeta pri nakupu gnojil in drugih neobhodnih potrebščin.

Če Kmetijske družbe ni, potem ima monopol na trgovino z gnojili in drugimi kmetijskimi potrebščinami Gospodarska Zveza in milijoni so jej zasigurani, za kmeta pa izgubljeni.

Če je Kmetijska družba v klerikalnih rokah se zgodi isto, kajti prvo, kar bodo storili klerikalci, če pridejo do moči bo to, da bodo ukiniteli blagovni promet Kmetijske družbe.

Klerikalci so sedaj to tudi odkrito priznali in vsa njihova prizadevanja merijo za tem, da bi vlada z ozirom na nek britten paragraf društvenega zakona Kmetijsko družbo razpustila.

Toda ta podla nakana klerikalcev se ne bo izvršila. Bil je prepričan Jarčev puč, tudi najnovejši klerikalni načrt bo doživel isto usodo.

Kmetijska družba mora obstati in SKS bo poskrbela, da se to zgodi.

Špuktrigel in „Kmetijska družba.“

Dočim je »Jutro«, z izjemo par malenkostnih pripomb, podpiralo naš boj za red v »Kmetijski družbi« lojalno in tudi uspešno, pa je »Domovina«, demokratiški »špuktrigel« za deželo napisala sledeče:

»V boju za Kmetijsko družbo so gospodje od SKS lahko videli, da so sami prešli za spopad s klerikalci. Da bi jim ne šli na roko demokrati, ki so to storili navzlic srdbiljam, ki jih je uganjalo vodstvo SKS napram JDS. samo zaradi predne stvari, bi Samostojni danes tudi Kmetijsko družbo zavozili. Vodstvo SKS je sedaj lahko videlo, kaj pomeni bratska in nesebična pomoč v nesreči, videlo je lahko, kako velike važnosti je, če se za kako stvar zavzame naše časopisje, osobito »Jutro«, ki se je ta teden borilo pravzaprav bolj za interese SKS kakor pa za interese JDS. Vse to pišemo le zato, ker želimo, da bi voditelje Samostojnih vendar še enkrat srečala pamet in bi se raje borili skupno z demokrati proti klerikalcem, namesto da se bore sami, ali pa če jim to kaže, tudi skupaj s klerikalci proti demokratom.«

Nismo mi tisti, ki bi molčali na napade, zlasti pa ne na tako hinavske, kakor je predležel napad, pravilneje, stokanje »Domovine«.

Ugotovljamo najprej, da se boj za Kmetijsko družbo ne odloča v časopisih, ampak na občinskih zborih njenih podružnic, ko se volijo delegati za občni zbor. Edino toliko opsovana SKS je bila fista, ki se je za te občne zbere interesirala in ki je po vestnem delu dosegla, da nimajo niti po 18. marcu klerikalci večine na Kramjskem. Ta je v naših rokah in zato smo sami dovolj močni, da zmagamo v boju za Kmetijsko družbo.

kakor smo bili tudi mi in samo mi tisti, ki so jo klerikalcem iztrgali!

Nismo pa nobeni nestrpnosti in zato glede Kmetijske družbe z nikomur ne iščemo boja in zato smo vsaki napredni struji vedno dali v Kmetijski družbi večji upliv, kakor bi si ga pa sama mogla priboriti.

Če misli demokratska stranka, da smo mi vsled Kmetijske družbe navezani na njeno podporo v taki meri, da bi morali, recimo odnehati v boju za Hipotekarno banko, potem se krvavo motijo. Mi nismo nikdar in nikoli na prodaj in tudi za ceno »Kmetijske družbe« ne!

Več ko smešno je, če se »Domovina« boji za našo pamet. Naj bo vesela, če smo kot njeni nasprotniki neumni, bo vsaj ona lažje žela. Tiste kvasarije o naprednem bloku pa bi se v resnici že enkrat lahko nehale. Naj se gospodje spuste najpreje v načelen boj, potem pa naj šele skušajo prikrivati s frazami iz l. 1880 svoje prave namene pri naprednem bloku.

Končno si naj zapomni »Domovina«, da se mi ne večemo nikdar zato, ker bi nam to kazalo (»Domovina« sodi pač po sebi!), temveč večemo se le, če ljudstvu tako kaže. V tem slučaju, če zahteva ljudski interes to, pa bi se vezali tudi s klerikalci proti demokratom! Odvisno je to le od demokratov, če bodo delali za ljudstvo ali pa za banke!

Klerikalna ljubezen do kmeta.

Naši kulukarji silno radi govore o svoji ljubezni do kmeta. Zlasti za časa volitev so v tem oziru radi glasni. Toda žalibože se kaže ta kulukarska ljubezen do kmeta le v besedah, dočim govore njihova dejanja čisto drugačno pesem.

To smo že opetovano dokazali. Sedaj pa se je potrdil tudi »Slovenec«, da doprine isti dokaz. V svoji številki z dne 17. novembra se v uvodni ljubljanski notici silno huduje nad ljubljanskim tržnim poročilom, ker se pravi v tem poročilu, da so cene kmetijskih pridelkov padle. S tem, da se škoduje uradnikom, ki ravno sedaj zahtevajo povisek plač.

»Slovenec« bi menda hotel, da bi se še naprej govorilo o kmetu, kot o tistem, ki nepravilčno draži svoje pridelke. »Slovenec« je torej čisto na strani onih meščanov, ki pravijo venomer, da se godi kmetu dobro, da ima vsega v izobilju, da zato lahko plača davke.

Samo enkrat se je povzpelo ljubljansko uradno tržno poročilo do tega, da je povedalo resnico o cenah kmetijskih pridelkov in že je »Slovenec« nejevoljen, že je vzrojil. Nič ni mar »Slovenec«, da je danes kmet v tako težkem položaju, da mu vozovi krompirja in zella ne dajo ničesar, ker mora ob pridelka prodajati v brezenje, »Slovenec« pozna samo eno skrb, kako bi Ljubljana po ceni jedla.

In Kmetijska zveza na to protikmetško pisavo »Slovenca« molči in jo s tem odobruje. Še več. Njen predsednik Brodar se ne bo sramoval kmetovalcem priporočati »Slovenca« in hujskati proti »Kmetijskemu listu«.

Kdor pljuje v lastno skledo, ta naj si hitro naroči »Slovenca«, ta naj gre med kulukarje!

Iz Belokrajine.

Proti teden je šel prvi vagon laholk iz Belokrajine in je s tem led prebit. Vsi tisti, ki so imeli opravka z odpošiljavilo sadja, so se lahko nekaj narobe kurdila le bila srednja, vendar je vladalo popolno soglasje med kupcem in prodalci. Od nas bi se lahko izvažalo veliko več sadja vendar morajo pridelovalci pomniti prav dobro, to-le: Vse sadje, namenjeno za kupčijo je treba obrati. Prve dni naj bo na kupu, potem se ga pa dene širom. Važno je, kako spravimo sadje na kolodvor. Najbolje je seveda, če zavržemo jabolka v močne kišče, kar velja za posebno žaljive vrste. Drugo sadje pa, če ni drugače naložimo v koš, ki ga na dnu in ob straneh precej obložimo s slamo in vmes med vrste devamo tudi slamo. Merjenje na mernike daje na kolodvoru dosti dela in vzame silno veliko časa. Zato je najbolje dati voz z izbolki stehati in potem se prazen voz še enkrat steha. Na ta način ne bo nepotrebnega pričkanja za kak mernik, ker se lahko vsteje eden in drugi. Delo gre pa potem tudi hitreje od rok. Najbolje je vedno, da pride trgovec k prevzemu blaga na nakladalni postaji, ker lahko takoj ugovarja proti slabemu pridelku itd. — Najmanjša škoda je vedno, če se vsi spori rešijo na nakladalni postaji, ker danes je vozilna in ležarina jako draga in včasih se zgodi, da kdo nasede kmetu špekulanti, ki noče prevzeti blaga na nakladalni postaji ampak kle na mej pred izvozom in potem pritisne na kmeta, da mora dati sadje za vsako ceno, ali ga pa voziti domov. Zato je pač najbolje, da se strnejo kmetke vrste v gospodarske zadruge, ki bodo potem

lahko same razpečavale sadje in ga naravnost same izvažale. Na ta način ostane ves dobiček pridelovalcem. All zdi se nam, da je najtežje pripraviti kmete do tega, da bi se organizirali v razne zadruge in veliko hudega izvira iz znane nevoščljivosti, ki ni niti krščanska, niti gospodarska.

V bodoče bo treba nastaviti cene za posamezne vrste in le na ta način bo mogoče pripraviti naše sadjarje do tega, da bodo sadili in pomnoževali le par vrst, ki bodo imele dobro ceno.

Belokranjec je bil od nekajd navezan na sebe in je danes toliko bolj, ker je Amerika zaprta. Od velekapitalističnih lesnih podjetij pa nima belokranjski kmet najmanjše koristi, če tudi mogoče »kibicira« pri eni ali drugi tvrdki kak naš človek. Kakšne koristi ima Belokrajina od teh podjetij, hočemo povedati v eni prihodnjih številkih našega lista, da bo videl svet, kako so nam uničili Belokrajino in kaj nas še vse čaka. Obenem pa tudi povemo, koliko smisla imajo ti gospodje za našo pridelavo in izboljšanje gospodarstva za one kraje, iz katerih so že izvelkli milijone in jih mislijo še.

Gradac v Belokrajini. Usoda gradacke graščine je zapečatena. Prodana je za 21.800.000 kron. Sedaj bo oropana Belokrajina zadnjega gozda in — čez nekaj časa bomo hodili po les v Italijo, kamor ga danes tako pridno od nas izvažajo. Belokranjec, pogled kaj se godi okoli tebe! Kar ti ni pobral Turak in kasneje nemški graščak, to ti je pobral Jud in nazadnje je prevaril še lastni brat.

Ne v Južno Ameriko!

Tržaška »Edinost« prinaša po italijanskih listih naravnost strahotne podatke, kako se godi izseljencem, ki so nasledili brezvestnim agentom in odšli v Južno Ameriko.

V listu »O Estado de S. Paulo«, ki izhaja v Braziliji je citati na 10. strani številke z dne 13. oktobra t. l. sledeči oglas: »Resna oseba odstopi 26 prvovrstnih družin, ljudje z dežele, ki bodo v kratkem prispele v San Paulo na podlagi dogovora s pogodbo. Polzvedbe od 15. do 17. v ulici Anita 2 A, 3. nadstropje, soba 11.«

Nek Italijan je šel tja se informirati in izvedel tole: Oglas je podal gospod Ferreira da Rosa, lastnik kmetije (fazende) v Bataesu. Ferreira je izjavil, da je naročil za sebe omenjene družine, da jih pa več ne rabi in da jih odstopi za 30 contos de reis (okoli 280.000 dinarjev). Pripomnil je, da ga družine veljajo malo manj ko polovico te vsote. Ferreira bi odstopil družine potem redne notarske pogodbe, takojšnjega plačila 5 conto de reis, ostali denar pa bi moral prejeti ob izročitvi »blaga«. Vse te družine so bile iz Istre.

Ta slučaj jasno dokazuje, da ni priseljenec v Braziliji nič drugega ko suženj, s katerim se trguje in postopa ž njim kakor s psom.

Pripomnjamo dalje, da je podnebje v Braziliji zelo nezdravo in da ostane po večini od vsakih 10 izseljencev le eden živ.

Izseljenci se nadalje zlorabljajo še s tem, da se jim plača izplačuje neredno, ali pa sploh ne. Znani so nešteti slučaj, ko so izseljenci iz obupa rešili sebe s samokresom.

Tudi v druge južnoameriške države naj nihče ne gre, če nima že v naprej zasiguranega dobrega mesta in pa zanesljive prijatelje.

Ne v Južno Ameriko, ker tam vlada velikanska brezposelnost in brezsrčno izrabljanje ljudi!

Podpirajte domačo obrt!

Domača ali hišna obrt je navadno nastala na kmetih. Po zimi si pripravljajo kmet svoje orodje in si dela novo. Kosičca, toporišča, vozne ročice, grablje itd., vse to si dela naš kmet še danes sam. Pridne in številne družine izdelujejo tudi več orodja za prodajo. N. pr. ribniška suha roba, zobotrebi. Žene pa se lotijo lepih del, ki jih imenujemo narodno-umetniško obrt. Sem spadajo razne klekljane čipke (spice), vezene, belokranjske pisanice in božični prtički.

Kapitalizem ne pozna usmiljenja. Kjer je vidi kakšen dobiček, že napne vse sile, da si prisvoji, ne glede na to, čeprav se pri tem uniči par revnih družin, ki se pečajo s tako obrtjo, ki jo potem tovarne posamejajo. Razne čipke so prevzele tovarne in vezene tudi, grafična ali tiskarska obrt pa nam je uničila našega kmetijskega slikarja, ki nam je včasih toliko lepega in živega narisal ali naslikal. Znamenita Škofja Loka, domovina slavnih slikarjev Šubincev je imela preje vse polno živopiscev, ki so hodili po svetu in »malali martre«, t. j. slike, ki so se postavljale na krajih neresnih in zločinov. Danes tega žal ne vidimo več. Ali pa naši kranjski čebelnjaki! Kako pisani in ocfirani so bili nekoč. Koliko smešnega je bilo na sta-

rih končnicah — danes vsega tega skoraj ni več.

Industrija ubija našo domačo obrt. Božični prtički — tisti tako živo pobarvani, preprosto a lično delo naše kmetičke žene se morajo umikati nemškemu izdelkom, ki se importirajo, dajši je to na veliko škodo naše domače obrti in če hočete tudi industrije. Domače obrti, kmetijski človek, pač ne more konkurirati tujim velepodjetjem. Sravnoma pa je za »domače« tveganje, kakoršne so po Ljubljani in po deželi, da ne podpirajo domače narodne obrti. Opozarjamo vse trgovce in tudi posameznike, da naj kupujejo le prtičke domačega čela. Vse tuje tiskarske izdelke pa odločno zavrnite. Znano nam je n. pr., da se delajo v Zalni prav krasni slikani prtički, ki dajejo nekaj zasluga raznim ubogim družinam. Iz prijaznosti sprejema naročila šola v Zalni ali pa naše uredništvo.

Dolžnost naša je, da podpiramo vsako kmetičko domačo obrt, ker le v medsebojnem podpiranju in slogi bo naša rešitev. Zato dajajte vedno in povsod prednost domačim izdelkom pred tujimi, ki uničujejo našega malega človeka!

Pokrajinske vesti.

† Josip Stritar. Dne 25. novembra ob 10. uri zvečer je umrl v Rogoški Slatini Josip Stritar, slovenski pesnik in esteta. Pomen Stritarja za slovensko književnost, njegove zasluge za slovenski narod so velike. Razširil je slovenski horizont, znova odkril Slovincem Prešerna in vso slovensko književnost je zblížal z Evropo. Pa tudi za jugoslovensko misel ima Stritar neveljavni zaslug. Pesmi raje v njegovem dunajskem »Zvonu« so bile prve iskre jugoslovensstva med Slovenci in sicer med najširšimi plastmi naroda. Upliv Stritarja na slovensko inteligenco je bil velik in celo desetletje je bil Stritar na književnem polju naravnost merodajen. Velike zasluge je stekel Stritar tudi za slovensko mladino, vsaj je bil eden najboljših mladinskih pesnikov, čegar dela so še danes vzor lepote. Kjer je zastavljal Stritar svoje delo, povsodi je bil dosežen uspeh, kajti Stritar je imel izvrstne pomagače in kakor vselej, tako se je tudi pod Stritarjem izkazalo, da je peščici inteligentov, ki so slobni in ki poznajo samo en cilj, delo za narod in ki se ne ustrašijo nikdar in nikoli braniti resnice, vedno zmagava zasigurno. Med prve može našega naroda spada pok. Josip Stritar in slovenski narod mu bo to mesto vedno ohranil. Slava spominu velikega Stritarja! —

Josip Stritar je bil rojen 6. marca 1836. v Velikih Laščah na Dolenjskem, kjer je tekla zibelka tudi našemu Levstiku in Trubarju. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, po maturi pa je odšel na Dunaj na filozofično fakulteto. Po dovršenih študijah je prepotoval vso zapadno Evropo in leta 1878 je nastopil profesorsko službo na Dunaju, leto dni kasneje, ko se je oženil s Ter. Hochreiter. Na Dunaju je ostal do lanskega leta, ko se je preselil v Rogoško Slatino.

(Jubilej Gangla.) Prijatelj iz dežele nam piše: Prav toplo smo vsi pozdravili Vašo notico povodom 50 letnice zaslužnega narodnega delavca, g. Engelberta Gangla. Po mojem skromnem mnenju pa treba omeniti še eno lepo lastnost g. Gangla, ki ga povzdiguje zlasti v oči kmetičkih borcev. Čeprav odločen demokrat, je vendar g. Gangl vedno povdarjal, da mora imeti kmetičko ljudstvo svojo lastno stanovsko stranko. Danes, ko bi nekateri tako zelo radi slepomišlili z naprednim blokom, je mnenje odličnega borca napredne misli, za nas posebno dragoceno. In vsled tega kličem g. Ganglu ob njegovi petdesetletnici krepak: Živel! Na mnoga leta!

(Hipotekarna banka.) Na naš članek o Hipotekarni banki molči tako »Jutro«, ko njegov najnovejši sluga »Slovenski Narod« ko grob. Gospodje pač vedo, da stvar tako smrdi za nje, da je najbolje, če molče. Bomo pa zato mi še podrezali. Pripominjamo dalje, da je poslala Zveza slovenskih združb tako »Jutru« ko tudi »Slov. Narodu« nad vse stvaren popravek, ki je popolnoma odgovarjal § 19. tiskovnega zakona. Niti tega popravka nista priobčila demokratiška »poštenjaka«. Mladini se torej tako zelo bore proti klerikalizmu, da so sami prevzeli klerikalne metode, da se namreč sme nasprotnika obrekovati, da pa mu ni treba dati zadoščenja.

(Rakovo pot) je nastopila SLS, pravi dr. Šušteršičev »Ljudski tehnik«, ko razmotriva volilne rezultate v Žireh, in na Rakovo. Obenem pa pravilno povdarja, da še ni prišel čas za hozo, ki se razlega v svobodnemiselnem časopisu, ker ljudje da so trenutno samo še nezadovoljni s kulturno politiko SLS, ni se pa spremenilo njih prepričanje. Z mnenjem dr. Šušteršiča soglašamo in zato rečemo: SLS bo strta šele tedaj, ko bo kmetičko ljudstvo sprejelo kmetičko misel. Ne nezadovoljniji s SLS, temveč borci za zmago kmetičke misli

bodo rešili kmetičko ljudstvo. Zato je prva dolžnost vsakega kmetovalca, vsakega obrtnika, da dela za zmago kmetičke misli.

(»Domoljub« izpremenil z novim imenom svoje ime) in se bo imenoval »Ivan Pucelej«. Tako se bo vsaj naslov kril z vsebino, zakaj sedaj se ne.

(»Murski Straži«) svetujemo, da ne pokaže prihodnjic v tako bleščeči obliki, kako zelo je bila zadeta. Na vse neokusnosti o požiranjih pa naš prezir.

(Klerikalna polonija v Pišecah.) V nedeljo, dne 18. novembra t. l. je priredil posl. Kranjc v Pišecah shod, ki pa se je spremenil vsled nastopa tov. Ureka in shod SKS. Potek vsega shoda, zlasti pa govor tov. Ureka je poučen in tako zanimiv, da priobčimo prihodnjic obširno poročilo, ker nam je danes vsled obilice že za prejšnjo številko zaostalega gradiva nemogoče.

(»Poslanec Kugovnik«) je poročal o delovanju »Jugoslovenskega kluba«, piše »Slov. Gospodar«. Čisto pravega poročevalca si je zbral Jugoslovenski klub.

(Po Horjulu) sprašujejo ženske atka, če bo že kaj kmalu. No, saj veste kaj! — Pa atek nočejo dati pravega odgovora in pravijo, da so za ovtonomijo. Mi pa pravimo: že mogoče, če bo Nežilka pustila.

(Na »Domoljubove« laži) glede Kmetičke družbe res ni vredno odgovarjati. Samo eno bi pripomnili. Tak strah pred Puceljem ima »Domoljub«, da ga je videl celo v Kmetičski družbi, kjer Pucelja sploh bilo ni. Kadar začne kdo pri belem dnevu videti strahove, tedaj je v resnici njegov konec blizu.

(Demokratski shodi.) JDS prireja po deželi dan na dan shode in sestanke in »Jutro« piše o njih na način, kakor da bi bila že vsa dežela trdno v taborju JDS. Kakšni pa so ti »shodi« v resnici, pa kaže jasno sledeče poročilo iz Planine: »Tu so priredili demokrati v dveh tednih tri shode. Vsi shodi so se vsled popolne neudeležbe ljudstva popolnoma ponesrečili. Tako ni prišel na prvi shod niti govornik, na drugem je bil zato govornik sam, na tretjem pa je bil samo logaški okrajni glavar, ki je poučil govornika, mimogrede povedano slavnega doktorja, da se običajno ne vrše shodi, kjer ni poslušalcev! Tako izgledajo demokratski shodi ob blizu.

(Brezovica.) Ustanovitev društva »Kmetičkih fantov in deklet«. — Dne 4. novembra se je vršil pri nas sestanek brezovških fantov in deklet radi ustanovitve društva kmetičkih fantov in deklet. Sestanka se je udeležilo do 30 fantov in deklet iz brezovške fare in iz Ljubljane, dalje člani akadem. agrarnega kluba »Njiva« in odborniki »Zveze društev kmetičkih fantov«. Sestanka se je udeležil tudi marljivi tovariš Blaž iz Tomaževca pri Ljubljani. Sestanek je otvoril nadsva aglim in marljivi brezovški nadučitelj Zdravko Mituš, ki je v zbranih besedah pozdravil vse navzoče in razložil namen sestanka ter domačinom predstavil iz Ljubljane došle tovariše, nakar je zaprosil tov. predsednika »Zveze društev kmetičkih fantov in deklet«, da prevzame predsedstvo in vodi zborovanje. Tovariš predsednik Tomšič je po lepem pozdravnem in programatičnem govoru oddal besedo tov. Blažu, ki je v navdušenem govoru pojasnjeval nujno potrebo fantovskih in dekletskih društev za kmetičko mladino, zlasti danes, ko preti kmetičkemu stanu huda in žalostna bodočnost tako v kulturnem in političnem, kakor tudi v gospodarskem oziru. — Po Blaževih lepih in navduševalnih besedah, katerim so navzoči z izvanredno pozornostjo sledili, je tajnik »Zveze društev kmetičkih fantov in deklet« tov. dr. Riko Fuks obrazložil prisotnim namen teh društev, njihov program ter pravila, kar so sprejeli navzoči z odobravanjem. Po zaključnem govoru tov. predsednika in po soglasni izvolitvi pripravljalnega odbora se je razvila dolga prijateljska debata, ki je dokazala kako veliko zanimanje vlada za novo društvo. — V pripravljalni odbor so bili soglasno izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice: predsednik tov. Remškar iz Loga, za ostale odbornike in odbornice pa naslednji: Ferdinand Marinko iz Vn. Goric št. 15, Blaž Urbančič iz Brezovice št. 9, Franc Novak iz Notr. Goric št. 39, Antonija Urbančič iz Brezovice št. 9 in Manica Marinko iz Brezovice št. 30. — Brezovica je tako stopila na čelo naših fantov in deklet. Sodeči po zanimanju, ki je vladalo na ustanovnem zboru novega društva, smo trdno prepričani, da bo Brezovica tudi ostala vsem zavednim kmetičkim fantom in dekletom vzor prave kmetičke trdnjave. Naj žive brezovški fantje in dekleta, odločni borci za zmago kmetičkega ljudstva!

(Preseje.) V nedeljo, dne 18. novembra je priredilo sokolsko društvo Finžgarjevo ljudsko igro »Razvalina življenja«. Vsem igralcem in igralkam (sami domači fantje in dekleta), kakor tudi režiji naj služi navdvo povolen obisk v najslabšem vremenu. Izredno zanimanje med gledalci in navdušeno poskanje kot dokaz priznanja kritike. Najbolj je ocenil igro in prireditve kon-

cem predstave star mož, ki je dejal: »Pa se res tako goji v življenju.« — Za prireditelje je posebno častno in laskavo, da so dosegli tak uspeh brez sodelovanja domače inteligence, ker so učiteljice, dasi naprošene, odklonile vsako sodelovanje pri igri. Tudi jih ni bilo k predstavi; sploh ne kažejo nobenega zanimanja za izvenšolsko delovanje, kar povzroča med vsemi vaščani upravičeno negotovanje. Tako odtujevanje od dela med narodom ne zblížuje šole in doma, ter je le obsodbe vredno. — Prirediteljem pa kličemo: Le krepko po začrtani poti!

(St. Jernej na Dolenjskem.) Pod tem naslovom se je v »Domoljubu«, z dne 14. novembra 1923 na 487. strani zopet oglašil neki »sentjernejščan«, ter izpustil vso jezo na mene. V koliko se je zlagal, pač ni treba pametnim sentjernejškim občanom dopovedovati. Onim pa, kateri so mogoče njegovemu članku verjeli, povem sledeče: Noben pošten Slovenec ne vtakne psovke »lažnik«, ki je za imenovanega dopisunčka še vse premajhna ocena, kar tako meni nič, tebi nič v žep, da bi jo nosil s seboj. — Torej dopisnik, kateremu v prvi vrsti to velja, operi se, potrudi se, da Ti lahko pred sodiščem ponovim to psovko in Ti jo tako na čelo pritisknem, da jo bodeš nosil pri belem dnevu po St. Jerneju in Te bodo spoznali že oni, ki Ti do danes verjamejo. Jaz ne iščem poslanske imunite za odgovornega urednika, temveč se pišem vedno in vsak dan

Dr. Josip Kunc.

Politične vesti.

(Skupščina) se sestane dne 30. novembra, da določi dnevni red seje za 3. december, ko se prične njeno redno zasedanje. Opozicija napoveduje, da se bo borila proti vladi z vsemi sredstvi in da bo z obstrukcijskimi govori skušala preprečiti sprejem rednega proračuna. Kakor pa mi poznamo našo opozicijo, ki jo tvorijo v glavnem demokrati in blokaši, pa v njen uspeh le malo verujemo. Pašič bo v obliki kakšne koncesije pritisnil kak obliž in opozicija bo strta. — Značilno za radikalni režim pa je, kako izgublja skupščina vedno bolj na pomenu. Proračunska razprava, ki bi morala trajati 60 dni, ne bo trajala, če se posreči radikalen načrt niti 30 dni. Tako izgublja parlamentarnost pri nas stalno na pomenu in tega niso krivi samo radikali, čeprav v prvi vrsti, temveč tudi klerikalci in demokrati, ki nastopajo tako slabotno.

(Proračun) je merilo sposobnosti vsake stranke, kajti proračun je tista realna stvar, ki donša volivcem takojšnjih koristi. Kakšne koristi pa bo iz proračuna deležna Slovenija, povedo klerikalci sami najjasneje, ko kriče, da mora Slovenija plačati 6 milijard davkov. Teh 6 milijard je dokaz klerikalne nezmožnosti in odgovor na zaslepljenost volivcev, ki so dne 18. marca zapuili takim tigrom svojo usodo. Tiger v živalski obleki je željen krvi, tiger v poslanski obleki pa denarja. Zvišane dnevnice in pa nezasišano zvišanje proračun so za to najlepši dokaz.

(Pašičeva bolezen.) Demokrati so mislili in bili tudi tako neprevidni, da so jasno povedali, da jim bo Pašičeva bolezen omogočila vstop v vlado. Okoli te točke se namreč suče vsa demokratska politika. Pa Pašič je ozdravel in izkazalo se je zopet, da ni Pašičeva bolezen nič drugega ko barometer političnega položaja v Beogradu. Pašič zdrav, vse zdravo, Pašič bolan, nekaj ni v redu, Pašič je zopet ozdravel, znak, da je kriza premagana.

(Popoln neuspeh Radiča v Londonu.) Ker je Radič v svojem »Svobodnem Domu« lažljivo poročal o uspehih svoje

intervencije v Angliji je dobil od angleške vlade poziv, da zapusti Anglijo. Radič misli odpotovati v Ameriko, kjer ga čaka še bolj siguren polom.

(Bolgarske volitve.) Bivši bolgarski poslanik v Beogradu, Todorov, je izjavil, da si je vlada Cankova priborila večino le z nastitjem. Opozicijski kandidati so bili aretirani ali celo ubiti. Kjer pa to ni zadostovalo, so bili poslani makedonstvujušči, ki so prisilili volilce z bajonetji, da so glasovali za vlado. Kljub temu je dobila vlada toliko glasov, ko opozicija in rešila jo je le volilna geometrija. Pri zadnjih volitvah pod Stambolijskim se je udeležilo volitev nad 1 milijon volilcev. Sedaj pa so bile volitve obvezne, volitev pa se je udeležilo samo 840.000 volilcev. Niti med inteligenco ni dobila vlada sigurne večine. Volitve so dokazale, da so za vlado Cankova samo makedonstvujušči in rezervni oficirji, ki imajo od sedanje vlade gmoten dobiček.

(Nemčija) je v vedno večji notranji krizi. Nove vlade ni mogoče sestaviti. Nasprotja med meščanskimi in socialističnimi strankami rastejo dnevno. Le malo verjetno je, da se bo Nemčiji posrečilo preprečiti državljansko vojno. — Nemški industrijalci se s francoskimi sporazumeli in je Francija tudi tu zmagala.

(Na Angleškem) se pripravlja vse na voliven boj. V 50 okrajih je bila vložena le po ena kandidatska lista in so ti kandidati takoj bili proglašeni kot izvoljeni. Večina jih pripada konservativni stranki, ki bo tudi najbrže zmagala.

Drobne vesti.

General Majster ostane še nadalje predsednik razmiselnih komisij med nami in Italijo, čeprav je upokojen.

Prvi slovenski župan v Ptuj, g. Blažek, je bil v torek, dne 20. t. m. slovesno zapriščen. Za podžupana je bil izvoljen soc. dem. Segula.

Vse slovenske sodnike in sodne uradnike bodo na Primorskem upokojili. Tako zahteva fašistovska pravica.

Velesej v Beogradu bo marca meseca prihodnjega leta.

Potniški promet med Brajdico in Jugoslavijo je bil otvorjen. Dalimacija je tako dobila dobro zvezo z državo.

Proračun je bil v finančnem odboru povišan za 281 milijonov in znaša sedaj 10.625.000.000 Din.

Naše državne železnice so postale z letom 1921/22 aktivne. Za leto 1922/23 znaša čisti dobiček 181.053.262 Din.

Francosko posojilo Jugoslaviji v znesku 300 milijonov francoskih frankov je francoski senat odobril.

Veliko britansko posojilo Jugoslaviji. Pariški listi poročajo, da bo Velika Britanija posodila Jugoslaviji 23 in pol milijona funtov (okoli 9200 milijonov dinarjev). Penulčno posojilo bo prejela Jugoslavija v denarju, polovico pa v vojnem orožju.

Jugoslavija dolguje Angliji 23.634.677 funtov šterlingov in sicer 13.910.627 funtov v gotovini, 9.724.050 pa za naročeni material.

Proces proti morilcu Daskalovu se obnovi, ker se je izkazalo, da ni bolgarski, temveč jugoslovenski državljan iz Štipa in da se ne piše Nikolov, temveč Čičonkov. Njegov zagovor, da je moral ubogati makedonstvujušče, je torej bajka.

Proračun Češkoslovaške izkazuje za leto 1923/24 primanjkljaj v znesku 630 milijonov čeških kron.

Avstrijski proračun izkazuje 8.346 milijard av. kron dohodkov in 9.182 milijard izdatkov, torej 836 milijard, ali 4000 milijonov naših kron primanjkljaja.

Francoski ministrski predsednik Poincaré je dobil v parlamentu zaupnico z ogromno večino glasov.

Trgovinska pogajanja med Albanijo in Italijo so se pričela te dni v Rimu.

Italijansko posojilo dobi Bolgarija v svrhu povzdige svoje industrije in pa oborožitve vojske. Posojilo je bilo sklenjeno za časa bivanja bolgarskega vojnega ministra Kallova v Rimu.

V zadnjih bojih med separatisti in vladnimi četami je bilo v Poruhrju ubitih 130 oseb.

Velike protižidovske izgrede so uprizarili nemško nacionalni dijaki po avstrij-

skih univerzah, ki so vsled teh izgrede bile začasno zaprte.

Pri volitvah v gdansko zbornico so dobili Nemci 115 zastopnikov, Poljaki pa 5. Gdansko je čisto nemško mesto, ki pa je samostojno, toda pod vrhovno upravo Poljske, ker služi kot luka Poljske.

Gospodarstvo.

(Tržne cene v Mariboru.) 1 kg govejega mesa I. 25 Din, II. 23, III. 20. Tetelina 1 kg I. 32.50, II. 30. Svinjina 30—40 Din. Kože: 1 komad konjske kože 150—225 Din, 1 kg goveje kože 17.50—20 dinarjev, telečje 25—30, svinjske 11.25, gornjega usnja 105—120, podpljotov 100—140. Perutnina: 1 majhen piščanec 20—27, večji 27—37, kokoši 50—55, raca 50—75, gos 80—100. Jabolka srednje in slabše vrste so po 3—6 Din 1 kg. Zito: 1 kg pšenice 3.50, rži 3, ječmena 3, ovska 3.25, koruze 3.50, prosa 4, ajde 3, navadnega fižola 4.50. Mlevski izdelki: 1 kg pšenične moke št. 0. 6.50, št. 1. 6.25, št. 2. 6. št. 4. 5.75 št. 6. 5.25, št. 7. 4.50, prosene kaše 7.50, ješprenja 6.50, otrobov 2.25, koruzne moke 4, koruznega zdroba 5—6, pšeničnega zdroba 7, ajdove moke št. 1. 9.— št. 2. 7.50, Krma: 1 q sladkega sena 100—112.50, otave 100—112.50, ovsene slame 75, Kurivo: 1 kub. met. trdih drv 200, mehkih drv 175, 1 q trboveljskega premoga 42—45, veljenjskega 27—30, 1 kg oglja 1.50—2, 1 kg koka 1—2.10 dinarjev.

(Zagrebski tedenski sejem.) z dne 21. t. m. Obisk in dogon slaba radi neugodnega vremena. Cene so popustile, zlasti svinjam. Za kg žive teže notirajo: domači vol I. 13.25—13.75, II. 13—13.5, III. 10—11, bosanski vol I. 12—12.5, II. 10—11.5, III. 9—10, mlada živina 10.75—12.5, krave I. 11.5—12.5, II. 10—11, bosanske 8—9, teleta I. 21.5—22, II. 20—21, svinje pitane sremse 25—27, II. 21—22.5. Krma: seno 100—125, otava 115—137.5, detelja 125—140, slama 105.

(Dunajski živinski sejem) z dne 19. t. m. Dogon 3684 glav; od tega 1346 domačih, 490 iz Madžarske, 5 iz Češkoslovaške, 1195 iz Jugoslavije, 628 iz Rumunije in 20 iz Danske. Notirali so za kg žive teže (v tisočih ak) vol I. 13.5—15.5, ekstremno do 20, II. 11—12.5, III. 9.5—10.8, bik 9.5—14 (15), krave 9—13 (14.5), slaba živina 6—9.5. Cene nazadovale.

(Poštne pristojbine bodo v Avstriji) s prvem decembrom povišane in sicer poštne za 70 odstotkov, telefonske pa za 100 odstotkov.

(Italijanski državni dolg) je znašal koncem marca 188 milijard 296 milijonov lir.

(Mlekarstvo društvo za ljubljansko okolico) ima svojo redno sejo v nedeljo, dne 10. decembra v gostilni pri Mraku na Rimski cesti. Udeležba obvezna.

(Nova hranilnica.) V Ljubljani se je ustanovil Hranilni in posojilni zavod, reg. zadr. z o. z., ki začne poslovati z dne 1. decembra t. l. na Dunajski cesti št. 23, pritlično. Zavod izvršuje vse posle kreditnih združenj: prejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun, daje posojila, izvršuje inkaso itd. Pogoji so najugodnejši v vsakem oziru. — Prvo načelstvo je takole sestavljeno: Predsednik je Fran Peterca, širok znani posestnik in trgovec na Dunajski cesti v Ljubljani. — Podpredsednik je Josip Šiška, stolni kanonik v Ljubljani in zemljiški posestnik na Pšati. Odbornika pa sta v celni Sloveniji najboljša znana lesna trgovca in posestnika Franjo Škrbec in Fran Bartol. — Ta imena so nam jamstvo za najlepši razvoj mladega in trdnega zasnovanega zavoda.

(Opozorjamo na današnji inserat) trdke »Donica«, Majzelj in Rajšelj, trgovino z manufakturnim, usnjem in galanterijskim blagom.

Hranilni in posojilni zavod

reg. zadr. z o. z.

začne poslovati dne 1. decembra tek. leta

v Ljubljani na Dunajski cesti št. 23.

Sprejema hranilne vloge pod najugodnejšimi pogoji, upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno prostost hranilnih vlog.

Vloge na tekoči račun, najugodnejše po dogovoru.

Daje posojila proti polni varnosti najkulantnejše.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1923.

Fran Peterca, posestnik in trgovec v Ljubljani, predsednik, Josip Šiška, stolni kanonik v Ljubljani in posestnik, podpredsednik, Franjo Škrbec, lesni trgovec v Ljubljani in Fran Bartol, lesni trgovec v Ljubljani, odbornika.

Obrtnik.

Zavarovanje obrtnikov.

Ozir na produktivnost dela, da se omejimo le na ta državen in nacionalen razlog, zahteva, da je vsak posameznik, vsak stan zavarovan za slučaj onemoglosti, bolezni in invalidnosti. Samo od človeka, ki ve, da mu njegovo delo osigura življenje v slučaju onemoglosti, bolezni ali kakšne druge nezgode, samo od takega človeka se sme in mora pričakovati, da bo pri delu z vso dušo, da bo produciral toliko, kolikor more in ne samo tega, v kar ga prisili nadzor.

Ta gospodarski razlog je tako močan in tako tehten, da je že z njim dokazana potreba zavarovanja za prav vse produktivne delavce in zato tudi za obrtnika, ki je eden prvih produktivnih delavcev. Vsi delci tega tudi ne bomo govorili o potrebi obrtniškega zavarovanja še posebej in bomo prezrli vse argumente humanitete, reda v državi, socialne pravičnosti itd., ki ravno tako kategorično govorijo o potrebi zavarovanja obrtnikov.

Govorili bomo le o načinu, kako to zavarovanje izvesti, oziroma še točneje povedano, o načinu, kako se ga ne sme in ne more izpeljati. Povod za to nam daje referat g. Ravniharja na obrtniškem shodu.

Radevolje priznamo najprej, da je referat g. Ravniharja temeljit in da je zaslužil, da bi se tudi naši dnevnikarji z njim pečali, vsaj oni, ki sicer tako mnogo govore o svoji ljubezni do obrtnika. Priznati pa je treba še eno dejstvo, da bo naša kritika objektivna, to namreč, da je imel g. Ravnihar nad vse tekoče stališče, ker je v sedanjih razmerah skoraj nemogoče določiti ključa za prispevke in podpore in ker je vrhu tega gradivo za zavarovanje obrtnikov v Sloveniji, še bolj pa v ostalih delih države, skoraj neobdelano.

Vendar pa ima tudi slovensko obrtništvo na polju zavarovanja že svoje izkušnje in sicer tako drage izkušnje, da bi jih moral vsakdo upoštevati in da bi moral vsak načrt obrtniškega zavarovanja vanja sloneti na teh izkušnjah.

So to v glavnem izkušnje, ki so jih imeli obrtniki z bolniško blaginjo in zavarovanjem delavcev. Dovoljimo si trditi, da je glavna hiba referata g. Ravniharja, da ni teh izkušenj upošteval v dovoljni meri. Po svojih skromnih močeh bomo zato skušali njegov referat v tem oziru izpopolniti.

Od davkov in drugih neprilic težko prizadetega obrtnika zanima predvsem eno vprašanje: koliko bo treba plačati, kako in kdo bo denar upravljal in koliko bo obrtnik za vplačan denar prejel. Iz tega vzroka se tudi mi lotimo najprej tega dela referata g. Ravniharja in pričrtni smo, da smo zadeli s tem v bistvo obrtniškega zavarovanja.

V nasprotju z g. Ravniharjem smo mnenja, da je vsako zavarovanje obrtnikov nemogoče, če ne bo vsaj v začetku k zavarovanju prispevala tudi država. Obrtnik je tako gmotno izčrpan in sedanja gospodarska kriza vrhu vsega tako zelo pritiska na obrtnika, da je popolnoma izključeno, da bi mogel obrtnik s svojimi lastnimi sredstvi vplačati za zavarovanje takšne vsote, da bi bilo niti pomagano.

bolnim ali onemoglim obrtnikom v res. Res je sicer, da bi se moglo pri obveznem zavarovanju obrtnikov premožnejše obrtnike, vsaj so tudi take izjeme še na svetu, prisiliti, da plačujejo večje vsote in dasi pri tem sami večinoma niso deležni dobrot zavarovanja. Toda tako obvezno zavarovanje bi bila skrajna krivičnost in zato napačno in se zato tudi trajno ne bi moglo držati in bi poleg tega še gospodarsko slabo uplivalo. Pri obveznem zavarovanju ni namreč obrtnika primerjati s tovarnarjem. Je socialno pravično, če plačuje tovarnar za svojega delavca, od čegar dela ima tovarnar svoj dobiček, del ali tudi večino zavarovalne premije. Toda samo stanovska skupnost je preslaboten argument, da bi plačeval zavarovalno premijo obrtnik za tovariša, od čegar dela ničesar nima, ki je lahko celo njegov konkurent, zavarovalno premijo. Tako dakurent. Tako daleč pač ne sme iti obligativno zavarovanje.

Če pa je temu tako, in vsi obrtniki bodo temu pritrtili, potem je absolutno jasno, da revnejši obrtniki sami nikakor ne bodo zmogli, v prvih letih že celo ne, za zavarovanje potrebnih vsot, ki naj bi znašale po mnenju g. Ravniharja od 40 do 200 dinarjev mesečno. Zato rečemo še enkrat: **Obrtniško zavarovanje je izvedljivo v res učinkoviti obliki le z državno pomočjo** in vsako zavarovanje mora sloneti na tej podlagi.

Je v interesu države same, da prevzame to nalogo. Moč države sloni na srednjih slojih, na srednjem kmetu in na obrtniku. Ne proletarijat, ne kapitalistični svet nista v blagor države. Danes se bori obrtnik za svoj obstoj in proti ved-

no bolj napadalnemu velekapitalizmu se bore zadnji ostanki obrtništva za svoj obstoj. Če skrbi država za sebe, potem mora tudi skrbeti za obrtnika in to stori, če zavaruje obrtnika, da je ta v vsakem slučaju gotov svojega obstoja. Da, državno zavarovanje bi moralo iti celo tako daleč, da bi bil obrtnik zavarovan tudi v slučaju brezposelnosti, da ne bi bil vsled pomanjkanja prisiljen, da postane hlapec velekapitala.

Dosedanje izkušnje obrtnika pri zavarovanju pravijo, da se ni zgodila nikdar večja napaka, ko tedaj, ko se je zavarovanje centraliziralo. Izkušnje obrtnikov na tem polju so tako bogate, da ni treba danes obširneje o njih govoriti. In teh izkušenj ni upošteval g. Ravnihar in vsled tega ne moremo njegovega predloga osvojiti tako kakor bi želeli.

Še ene načelne važnosti bi se dotaknili: g. Ravnihar je izračunal, da bi v desetih letih samo Slovenija zbrala na prispevkih za obrtniško zavarovanje vsoto od 50.000.000 dinarjev in pri tem povdarja, kake gospodarske koristi bi bil lahko ta kapital.

Naše umenje pa ni tako rožnato. Predvsem trdimo, da ni danes slovenski obrtnik v stanu, da bi zbral tako vsoto, zlasti ne, če naraste vrednost denarja, na kar je treba računati. Drugič pa nam ta vsota, če bi jo obrtniki vseeno zbirali, ne imponira toliko po možnosti njegove blagodejnejše upliva na gospodarski razvoj dežele, kakor pa je velik naš strah, da bi imele glavni dobiček od tega denarja samo banke in industrije, kakor se pri delavskem zavarovanju tako lepo vidi.

Zato mora dobiti zakon o obrtniškem zavarovanju nujno potrebno izpopolnitvo, ki bo jamčilo, da bo ves od obrtnikov nabran denar šel tudi v resnici le v obrtniške namene.

Tega jamstva pa danes ni in ga ne bo tako dolgo, dokler obrtnik ne prelomi popolnoma z dosedanja tradicijo, dokler se obrtnik popolnoma ne osamosvoji.

Tako nas privede tudi obrtniško zavarovanje do kardinalne točke obrtniškega vprašanja, do obrtniške organizacije.

Šele njena izvedba na čisto stanovski podlagi, na popolni emancipaciji od liberalcev in klerikalcev more ustvariti podlago za uspešno izvedbo obrtniškega zavarovanja. Dokler pa te organizacije ni, bodo tudi oni načrti za obrtniško zavarovanje ali le pobožne želje — ali pa atentati na obrtniške žepce.

Književnost.

(Simon Jenko: Izbrani spisi za mlado.) Priredila Fran Erjavec in Pavel Piere. Z risbami okrasil Franjo Stiplovsček. V Ljubljani 1923. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Strani LII. + 104. Cena eleg. vez. knjigi 28 Din. — Kot sedmi zvezek znane Erjavec-Fleretove zbirke »Slovenski pesniki in pisatelji« je izšel sedaj znameniti pevec Sorskega polja. Človek bi na prvi pogled mislil, da bo iz spisov tega našega najmočnejšega lirika težko sestaviti primerno antologijo za mladino, a sestavljalec sta pokazala ravno nasprotno. V spise uvaja čitatelja obširni in doslej najpopolnejši Jenkov življenjepis, ki prinaša mnogo, doslej še neznanega gradiva, spisi pa so potem razdeljeni v »Pesmi«, »Priloge«, »Povesti«, »Zaključje« pa knjigo zanimiv »Tolmač«. Izbrala sta prireditelja vse najboljše Jenkove stvari, ki so primerne za mladino, tako da je pesnikova slika popolna, če izvzamemo seveda erotični snov, ki ne sodi v mladinsko knjigo. Nedvomno bo po knjigi mladina segla z največjim veseljem, zlasti ker jo je okrasil mladi slikar Fr. Stiplovsček tudi z lepimi ilustracijami. Založništvo opozarja že sedaj tudi na A. M. Slomškove izbrane spise, ki so že v tisku in s čimer bo omogočila čitatelji publiko zopet dostop do tega velikega preroditelja štajerskih Slovencev, saj so njegova dela že davno izgnila z našega knjižnega trga. Pripravljata pa Erjavec in Piere tudi že izbrane spise Janka Kersnika, ki sledi Slomškovi.

(Pratika za deca.) — Izdala in založila Zvezna tiskarna, Ljubljana 1923. Cena navadno izdaji Din 25.—, luksuzni Din 30.—. Narodila v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8 in po vseh knjigarnah. — Že nekaj časa so povpraševali ljudje, kakšna bo neki ta Pratika za deca, o kateri se zadnje čase toliko govori. No, zdaj, ko leži pred nami, lahko mirno rečemo, da visoko prekaša vse naše pričakovanje. Saj to ni mladinska knjiga, kakor smo jih vajeni in kakor jih hvale kričava reklama, to je uprav umetnina, ki bo gotovo imela v naši literaturi trajno vrednost. Od prve do zadnje strani velikega kvart-formata je vse v dvobarvnih slikah, ki so gotovo najboljši dosedanje Gasparijevo delo na tem polju. Tu je nakupljenega toliko, da se otrok ne bo naveličal »Pratike« niti v enem dnevu, niti v enem tednu, niti v enem celem letu. Kolikorkrat jo bo odprl, tolikokrat se mu bo odkrila v novi obliki. In to je baš tista poglavitna lastnost, ki jo mora imeti vse, kar je namenjeno decu! V skladu s tem je tudi tekst, ki ga je napisal Tone Gaspari. Svež, sočen, pester in nov. Tako je »Pratika za deca« delo, ki se samo hvali. Dajte ga v roko mladini! — Saj je cena zelo nizka — pa boste videli, da nas potrdi. — Založba je šla do skrajnih mej možnosti in je opremila knjigo tako, da je lahko vesela tega svojega dela.

(Andersenove pripovedke.) Za slovensko mladino priredila UVA. Splošna knjiznica št. 7. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 112. Cena broš. 12 Din. vez. 17 Din. Andersen, stari znanec mladine, nam je še vedno ljub in drag. Morda ni človeka, ki bi bil tako usposobljen za pripovedovanje bajk in pripovedk, kakor Andersen, čegar življenje je ena sama čudovita pripovedka. Pisateljica Uva je iz bogate Andersenove zakladnice odbrala deset najbolj drastičnih pravljic in jih v gladkem, lepem jeziku po-

dal slovenski mladini. Ker so tudi deloma lokalizirane, bodo našim čitateljem tem dostopnejše. Založba »Splošne knjiznice« je s tem novim zvezkom zopet dokazala, da ji besede, ki jih je objavila v svojem programu, niso samo besede, temveč, da se hoče res ravnati po njih. V vsakem oziru lepo opremljeni knjigi želimo mnogo, prav mnogo prijateljev. Andersenove pripovedke se dobe po vseh knjigarnah in pri založništvu Zvezne knjigarne Ljubljana, Marijin trg 8. (Emil Gaboriau: Akt št. 113.) roman. poslovenl E. V. »Splošna knjiznica« št. 8 v Ljubljani 1923. Založila in natisnila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani, 536 strani. Cena broš. 22 Din. vez. 28 Din. — Akt št. 113 je roman tiste vrste, kjer se dejanje kopiči in razpleta vsak hip v novi napetosti, polno spletk in borenja, roman, kakršnega ljubijo bralci, ki berejo knjige za zabavo in razvedrilo. Tem vsem bo gospa Fauvelova junakinja, ki jim bo izvala mnogo sočutja, ko bo drhtela še kot mlado dekletje, pa tudi ves čas, ko jo preganja nepošten brat njenega nekdanjega ljubljana. Sočustvovali bodo z nesrečnim blaginikom Prosperjem in se veselili dobrotljive usode, ki pošlje nesrečnemu mladeniču tako spretnega rešitelja. »Akt št. 113« je sicer detektivski roman s komplikiranim in zavozlanim dejanjem in z drznimi čini, ki privedejo braleca, vendar se giblje vedno v primernih mejah in računa z realnimi značaj in s človeškimi slabostmi in vrlinami. Knjiga je lepo opremljena in je vzlic svoji obširnosti dobila po zelo zmerni ceni po vseh knjigarnah in pri založništvu Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg št. 8.

Za naše gospodinje. (Iz živinoreje.) Pri nas ima skoro vsaka hiša po delci enega ali dva prašiča, ki ga redi večinoma za domačo uporabo. Oskrbovanje te živali spada v delokrog žensk. Svinja ni pripravna za domačo rejo le zato, ker daje glavno sestavino naše prehrane, ampak tudi radi tega, ker pri tem lahko uporabi gospodinja vse ostanke jedil in vsa ona živila, ki so odveč in ni vredno da bi jih prodajala. Z malim delom in stroškom pretvorimo te preostanke potom prašičjeja organizma v prepotrebno mast in meso. V tem baš leži veliki ekonomski pomen te domače živinorejske panoge. S ponosom kaže kmetska sosedom lepo renelega pujska. Pridno znaša z njive, kuba in obolja, da bi se debelil. Debelost ne poveča le teže živali, temveč ji napravi tudi mast okusnejšo. Vsaka svinja ni za rejo, izkušene gospodinje jo poznajo že po obliki trupa in glave. Tudi se sme debeljeti šele pri gotovi starosti. Dokler žival raste, se ne sme rediti; kar porabi za mast in meso, gre na račun rasti. V tem pogledu niso vsa plemena enaka. Nekatero se sme začeti rediti že z desetimi mesecem, drugo šele z letom, tretje s poldrugim letom. Kmetje tudi vedo, da se rezani prašiči hitreje odebele. Najpripravnější doba za rejo je jesen. Takrat so živali mirnejše, ker jih ne nadleguje vročina, svetloba in obad; krajši in hladnejši dnevi omogočajo lažje dihanje in daljši počitek. Prašič mora vsakokrat dobiti toliko jedi, da se naje do sitosti; v dobi debelenja pa mora biti krma še obilnejša, tečnejša in raznovrstnejša, da ohrani živali tek. Dobivati mora jed ob določenem času, zadostuje trikrat na dan; prepošta jed ovira prebavo. Prašiče krmijo na dvojni način: nemški, ki je v navadi po naših malih gospodarstvih in ki sestoji v tem, da se vsakovrstna zelenjava prekuha, seseklja in obdoli, ali pa hrvaški način, to je surova krma in zlasti žito. Z zelenjavo krmiljene svinje ne dosežejo nikoli debelosti onih, ki se rede ob žitu. Zato pa je mast domačih prašičev — po mnenju naših preizkušenih gospodinj — mnogo okusnejša, dasi se ne razvrta tako lepo kakor mast hrvaških in banatskih svinj. Vsekakor pa morajo tudi naši prašiči dobivati poleg zelenjave dovolj rednih snovi: v mladosti mleka, pozneje obolja, proti zadnjemu pa krompir z otrobi in zlasti koruzo. Umevno je, da tudi snaga mnogo pripomore k dobremu vpevanju živali. Posebno v polneti dobi mora biti svinja čista, saj druceče je tudi nevarnost, da hitreje oboli. Snaga pa daje še drugo veliko korist gospodarstvu: gnoj. Čim več nastelje porabi svinja, tem več gnoja napravi; seveda pa mora biti tudi gnoj dovolj pretvorjen, da pridejo do vellave vse njegove sestavine. V tem času naj tedaj gospodinja ne šteti z obolja in žitom: kar izda sedaj, pa ji bo pozneje povrnjeno z debelo slanino in okusnim mesom. H. »Ženski Svet.«

Za naše gospodinje.

(Iz živinoreje.) Pri nas ima skoro vsaka hiša po delci enega ali dva prašiča, ki ga redi večinoma za domačo uporabo. Oskrbovanje te živali spada v delokrog žensk. Svinja ni pripravna za domačo rejo le zato, ker daje glavno sestavino naše prehrane, ampak tudi radi tega, ker pri tem lahko uporabi gospodinja vse ostanke jedil in vsa ona živila, ki so odveč in ni vredno da bi jih prodajala. Z malim delom in stroškom pretvorimo te preostanke potom prašičjeja organizma v prepotrebno mast in meso. V tem baš leži veliki ekonomski pomen te domače živinorejske panoge. S ponosom kaže kmetska sosedom lepo renelega pujska. Pridno znaša z njive, kuba in obolja, da bi se debelil. Debelost ne poveča le teže živali, temveč ji napravi tudi mast okusnejšo. Vsaka svinja ni za rejo, izkušene gospodinje jo poznajo že po obliki trupa in glave. Tudi se sme debeljeti šele pri gotovi starosti. Dokler žival raste, se ne sme rediti; kar porabi za mast in meso, gre na račun rasti. V tem pogledu niso vsa plemena enaka. Nekatero se sme začeti rediti že z desetimi mesecem, drugo šele z letom, tretje s poldrugim letom. Kmetje tudi vedo, da se rezani prašiči hitreje odebele. Najpripravnější doba za rejo je jesen. Takrat so živali mirnejše, ker jih ne nadleguje vročina, svetloba in hladnejši dnevi omogočajo lažje dihanje in daljši počitek. Prašič mora vsakokrat dobiti toliko jedi, da se naje do sitosti; v dobi debelenja pa mora biti krma še obilnejša, tečnejša in raznovrstnejša, da ohrani živali tek. Dobivati mora jed ob določenem času, zadostuje trikrat na dan; prepošta jed ovira prebavo. Prašiče krmijo na dvojni način: nemški, ki je v navadi po naših malih gospodarstvih in ki sestoji v tem, da se vsakovrstna zelenjava prekuha, seseklja in obdoli, ali pa hrvaški način, to je surova krma in zlasti žito. Z zelenjavo krmiljene svinje ne dosežejo nikoli debelosti onih, ki se rede ob žitu. Zato pa je mast domačih prašičev — po mnenju naših preizkušenih gospodinj — mnogo okusnejša, dasi se ne razvrta tako lepo kakor mast hrvaških in banatskih svinj. Vsekakor pa morajo tudi naši prašiči dobivati poleg zelenjave dovolj rednih snovi: v mladosti mleka, pozneje obolja, proti zadnjemu pa krompir z otrobi in zlasti koruzo. Umevno je, da tudi snaga mnogo pripomore k dobremu vpevanju živali. Posebno v polneti dobi mora biti svinja čista, saj druceče je tudi nevarnost, da hitreje oboli. Snaga pa daje še drugo veliko korist gospodarstvu: gnoj. Čim več nastelje porabi svinja, tem več gnoja napravi; seveda pa mora biti tudi gnoj dovolj pretvorjen, da pridejo do vellave vse njegove sestavine. V tem času naj tedaj gospodinja ne šteti z obolja in žitom: kar izda sedaj, pa ji bo pozneje povrnjeno z debelo slanino in okusnim mesom. H. »Ženski Svet.«

(Najboljši most v Evropi) bo most iz Beograda v Pančevu. Most bo 1500 metrov dolg ter bo imel dva dela. Spodaj bo tekla dvojitna železniška proga, zgoraj pa bo 8 metrov široka pot za vozove, na obeh straneh pa po drug meter širok hodnik za pešce. Most bo tehtal 30.000 ton. Laki mostu bodo imeli 30 m razpetine in bodo 52 m visoko nad vodo.

(Angleške volitve v malih oglaših.) Računajo, da se bo pri sedanjih volitvah borilo 1400 kandidatov za 615 mandatov. V malih oglaših »Timesa« se agitatorji že pridno pomolajo. Tako se glasi en inserat: Konservativni agitator za volitve: vodil je že več volivnih bojev; izvrstna prirobnica. Ponudbe poslati na št. ... tega lista. — Drug oglas se glasi: Silajne, strupene in efektivne govore, zlasti za kandidate konservativne stranke. Cena: 3 funte (1200 Din) za 500 besed ali 5 funtov za 1000 besed. — Pri volitvah zmaga torej tisti, ki ima največ denarja.

(Reakcionarni klerikalizem) je zavladal tudi v pravoslavni cerkvi in zato je izenačenje koledarjev odloženo in v Jugoslaviji bomo že naprej vsak praznik dvakrat praznovali!

(9 dni pod zemljo.) V angleškem rudniku se je pripetila težka nesreča, vsled katere je bilo 51 rudarjev odrezanih od sveta. Petorico rudarjev so rešili z največjo težavo po 9 dneh. Nahajali so se 600 čevljev pod zemljo. Ko je nenadoma udrla voda v rov, so bili čisto zbežani. Voda je stalno rastla in segla jim je že do vratu.

Mala kronika.

V trafiklo Šimica na Vrhniki je vlomil neznan lopov in odnesel znamk za 2250 dinarjev, veliko množino cigar in cigaret ter za 2000 kron različnega drobiža. Skupna škoda trafikanta znaša 18.000 kron.

Iz davkarije v Vipavi so odnesli neznanil zlikovci 56.000 lir ali preko 200.000 dinarjev.

Razprava proti morlici Paskljeviću se je pričela v Zagrebu dne 26. t. m. Za razpravo je vladalo velikansko zanimanje in ljudje so se za vstopnice kar trgali.

V ljubljanskem muzeju je bila že drugič izvršena tatvina. Prvič so bili ukradeni dragi kameni, sedaj pa si je umovič privoščil pol kilograma živega srebra.

Vsled pretirano visokih davkov so ljubljanski kinematografi ustavili svoj obrat. Samo mestna občina ljubljanska ima vsled tega najmanj 50.000 Din mesečno škode.

V Ukvah na Koroskem je bila velika povodenj, ki je odnesla skoro pol vasi. — Škoda znaša 6 milijonov dinarjev, Italijanska vlada pa je dala dosedaj 16.000 dinarjev podpore. Nekaj hiš so že izkopal iz naplavljenе zemlje.

Prometen goluf in spreten tat je Franc Krazelj iz Tolmina. Hodil je po mariborski okolici in se predstavljal ljudem kot odposlanec ljubljanske pokrajinske uprave, ki bo razdelil med prebivalstvo zaplenjene krave po ceni od 1000 do 2000 dinarjev. Kdor hoče tako kravo, naj mu da od 200 do 400 dinarjev are. Več ljudi je temu golufu v resnici nasledio, končno pa je prišla njegova golufija na dan in mož je bil aretiran. Ko za je gnal orožnik v zapor, pa je Krazelj uspel, da je ukradel orožniku uro. Dobil je za to 10 mesecev ječe.

Zaradi tatvine sta bila obsojena Filip Cigolich in Janko Kos na 1 mesec dni zapore. Cigolich je ukradel posestnika Majdiču 50 vreč, 1 vinjek in kakih 150 jajc. Kos pa mu je pri tem pridno pomagal. Cigolich je tatvino priznal, dočim je Kos soudeležbo tajil. Pa mu ni nič pomagalo.

Na korajžo je klical delavec Černivec družbo fantov, ki so imeli dekleta pri sebi. Zato se seveda niso dali izzvati in so pozvali Černivca, da naj kar pokaže svojo ko-

ražjo. Ta je to tudi storil in je naravn na fanta Cellaka, ki ga je nato malo »piclil«. Pik pa je bil prehud in zato je dobil Cellak 1 mesec dni ječe.

Raznoterosti.

(Vstop v Zedinjene države severoameriške) je brezpogojno prepovedan: 1. umobolnim, božastnim, jetičnim, beračem, popetuhom, splošno bolnim, onim, ki slabo vidijo ali ki imajo kako nalezljivo bolezen. Zdravniški pregled je zelo strog in kdor je količkaj bolan mora brezpogojno nazaj v domovino. 2. Vsem, ki so nesposobni za delo. 3. Vsem, ki so bili kaznovani zaradi zločina ali nenravnosti. 4. Anarhistom in množičencem. 5. Vsem, ki imajo kako pismo ali ustno delovno pogodbo. 6. Onim, ki bi padli na breme javne dobrodelnosti. 7. Onim, ki so bili že izgnani iz Sev. Držav Amerike. 8. Otrokom pod 16. letom. 9. Vsem neplemenim. 10. Vsem, ki n imajo ob prihodu v Ameriko najmanj 25 dolarjev in sicer potem, ko so že kupili železniško karto do zadnje postaje. — Vstop pa je dovoljen le tedaj, če še ni država izseljenca izbrala svoje kvote, ki znaša za Jugoslavijo nekaj nad 6000. Kdor od izseljencev je od ameriških, in povdarjamo še enkrat, zelo strogih oblasti zavrnjen, mora brezpogojno na svoje stroške nazaj v domovino. Sedaj so sicer v resnici paroplovne družbe zavezane, da prepeljejo izseljence brezplačno nazaj, toda vseeno je izgubljeno premoženje, kar velja pot v Ameriko. Popolnoma zmotno je mnenje, da je mogoče priti v Ameriko iz Mehike ali Kanade. Zlasti iz Mehike je to težavno, ker postanejo izseljenci navadno plen mehikanskih roparjev. Tako so našli še pred nedavnim časom na mehikanski meji 150 mrtvih takih nesrečnih izseljencev. — Vurjuje pa se tudi pred sleparskimi agenti. Kdor rabi informacije glede izseljevanja naj se obrne na izseljniški komisariat v Zagrebu ali pa na konzulat države, v katero se misli izseliti.

(Iz dežele nastilja.) V Mirandolu, v Gorjnih Italijs se je zgodil sledeč strahovit zločin. Neko mladoletno dekletje je bilo poslano od neznanega starca. Dekletje se je nato izneblilo otroka z detomotorom. Nato je bil oče dekleta pozvan v fašistovsko mitico, kjer so silili v njega, da prizna sebe kot očeta otroka, da je torej on sam posilil lastno hčer. Oče tega seveda ni hotel storiti. Drugi dan so ga našli mrtvega na ulici. Sumi se, da je posilil dekletje fašist in da je fašist tudi ubil očeta. Vsi odborniki tamošnjega fašistovskega društva so bili aretirani. Tako je fašistovska kultura!

(Najboljši most v Evropi) bo most iz Beograda v Pančevu. Most bo 1500 metrov dolg ter bo imel dva dela. Spodaj bo tekla dvojitna železniška proga, zgoraj pa bo 8 metrov široka pot za vozove, na obeh straneh pa po drug meter širok hodnik za pešce. Most bo tehtal 30.000 ton. Laki mostu bodo imeli 30 m razpetine in bodo 52 m visoko nad vodo.

(Angleške volitve v malih oglaših.) Računajo, da se bo pri sedanjih volitvah borilo 1400 kandidatov za 615 mandatov. V malih oglaših »Timesa« se agitatorji že pridno pomolajo. Tako se glasi en inserat: Konservativni agitator za volitve: vodil je že več volivnih bojev; izvrstna prirobnica. Ponudbe poslati na št. ... tega lista. — Drug oglas se glasi: Silajne, strupene in efektivne govore, zlasti za kandidate konservativne stranke. Cena: 3 funte (1200 Din) za 500 besed ali 5 funtov za 1000 besed. — Pri volitvah zmaga torej tisti, ki ima največ denarja.

(Reakcionarni klerikalizem) je zavladal tudi v pravoslavni cerkvi in zato je izenačenje koledarjev odloženo in v Jugoslaviji bomo že naprej vsak praznik dvakrat praznovali!

(9 dni pod zemljo.) V angleškem rudniku se je pripetila težka nesreča, vsled katere je bilo 51 rudarjev odrezanih od sveta. Petorico rudarjev so rešili z največjo težavo po 9 dneh. Nahajali so se 600 čevljev pod zemljo. Ko je nenadoma udrla voda v rov, so bili čisto zbežani. Voda je stalno rastla in segla jim je že do vratu.

ko so našli cev za ventilacijo in da naj so plezali nazor. Po dolgem čakanju so splezali nazaj do vode in spoznali da je vodni pita. Nato so s kamenčki zaznamovali, do kam sega voda. Čez dalje časa so šli zopet gledat, če voda pada, toda s strahom so opazili, da je stopila za en meter. Zopet so s kamenčki zaznamovali stanje vode in videč, da pada, znak, da se dela za njihovo rešitev. Prišli so razbiti in se ranili vso roko, ne da bi jih kdo slišal. Obupali so že nad svojo rešitvijo. Vseh devet dni niso ničesar jedli, razven kosa kruha, ki so ga razdelili na pet delov. Končno so slišali delo rešilne ekspedicije in imeli čudoma še toliko moči, da so se sami izveklili iz cevi.

(Nova angleška podmornica.) Naivečja podmornica za časa vojne je bila nemška podmornica »Deutschland«. Danes je njeno mesto prevzela angleška podmornica »X 1«. Gradili so jo v podmornico v največji tajnosti in vsak tujec ki je prišel samo v bližino, kjer so gradili podmornico, je bil takoj aretiran. Klub vsem meram opreznosti pa se je posrečilo uredniku »Daily Herald«, da je prišel v bližino podmornice in ko fotografiral. List je bil, ker je prinesel fotografijo podmornice zaplenjen, oha njegova glavna urednika pa aretirana. Vseeno so se izvelele sedeče podrobnosti o tej podmornici. Podmornica je zgrajena tako, da se more upotrebiti na vodi, pod vodo, po zemlji in v zraku. Ima top s kalibrom 32 cm za boj proti križarkam in manjšim topove za boj proti letalom, podmornicam in manjšim ladjam. Podmornica more podvezeti vožnje do 10.000 km dolge. Podmornica je za 1400 ton (ena tona ima 10.000 kg) večja od največje nemške podmornice. Podmornica »X 1« je bila gotova par dni pred washingtonsko razorožitveno konferenco in zato ni bil sprejet noben sklep proti njeni eraditvi in vendar je ta podmornica eno najstrašnejših orožij!

(Dobro je povedala.) Angleški kralj Edvard VII je bil kot princ znan kot velik oboževatelj igračk. Nekoč je prisostvoval v Parizu predstavi, v kateri je nastopila v glavni ulogi slavnita francoska igralka Sara Bernhardt. Ves navdušen od njene igrice je pobihal Edvard po predstavi v garderobo igralke, da ji čestita. V svojem navdušenju pa se je pozabil odkriti, nakar mu je rekla igralka: »Visokost! Običajno se krona sicer ne sname z glave, pač pa klobučka!

(Iz zemlje rekordov.) Poročali smo že o par rekordih, ki so jih dosegli razni prisobekneni Amerikanci. Tako so pričeli nekateri tekmovalci, kdo bo najdaljše plesal, drugi, kdo bo pomenil največ krožnikov. Sedaj poročajo o par novih takšnih prisobeknenih rekordih. V mestu Montrealu je dosegel svetovni rekord nek gospod, ker se je spretnal po mestu 42 ur neprestano. V Chicagu je dosegel nek Vitbar rekord v živžganju, ker je živžgal neprestano 18 in pol ure. — Pričakujemo, da bodo skoraj poročali listi tudi o onem srečnem človeku, ki je dosegel največji rekord v — neumnosti.

(Največja kazen bigamista.) Mlad advokat je moral zagovarjati moža, ki je bil obsojen bigamije to je dvoženstva. Ker so bili vsi dokazi njegove krivde jasni, je šlo samo za to, da bi dosegel advokat za obtoženca najnižjo kazen. Obrnil se je zato za nasvet na znamenitega advokata in ga vprašal, katera je najnižja kazen za bigamijo. Vprašan mu je nato suho odgovoril: »To, da ima dve ženi!«

Čru premog s 7000 kalorijami (tonlotna mera) so odkrili v Južni Srbiji. Ker ima Trboveljski premog le okoli 4000 do 5000 kalorij, je jasno, da bo izraba premogokopa največje važnosti za državo.

(Električno luč) brez žicne napeljave je izumil češki elektrotehnik Pavliček. Pavliček zatrjuje, da se mu je posrečilo spraviti k žarenju potom male brezžične postaje električne žarnice na oddaljenost 5 kilometrov v moči 25 sveč. Izumitelj bo dal svojo iznajdbo, ki je naravnost epohalne važnosti, patentirati.

ZLATOROG MILO

Blesčečebelo perilo

dobi gospodinja brez truda le z Zlatorogmilom! Radi svoje dobre kakovosti niti najmanje ne škoduje perilu!

Norite čevlje z Berson gumi poplati.

Prepričajte se sami, kako ugodni so za nositi. Vzemite pa pred vsem v obzir, da je Berson-gumi poplat cenejši kot usnjeni ter pomenja nositev letih za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od Vašega čevljarja strokovno pritrđitev gumi poplata v uporabo priloženega Berson-cementa.

Za kratek čas.

Kdo je Buadam? Naši čitatelji ga poznajo že prav dobro, ker turški »Bu Adam« pomenja »isti mož«, to pa ni nihče drugi nego naš stari znanec Nasradin-hodža. Pri-povedovalci domislic in lopovščin Nasra-dina-hodže so pričeli pogosto svoja pri-povedovanja tako, da niso ponovili imena, temveč so na kratko rekli: »Isti...«, to je turško Buadam. Tako je nastala posebna skupina pripovedk o Nasradinu-hodži, iz-med katerih prične vsaka z »Buadam«.

Buadam pride nekega dne v okrajno šolo, kamor je redno zahajal in vidi, da učitelja še ni. Deca pa je tičala na kupu in se o nečem živo razgovarjala. Ko zagledajo Buadama, ga pozovejo in mu povedo, kaj so sklenili:

»Naveličali smo se šole. Premišljevali smo to in ono, a nismo našli drugega sredstva, nego da ubijemo učitelja. Kaj praviš k temu?«

»A mislite nemara, da se oprostimo šole, če ubijemo učitelja? Čudim se vaši modrosti!«

»A kaj naj naredimo?«

»Če bi našli kako sredstvo, da ubijete abecedo, tedaj bi se nemara osvobodili šole. A če ubijete učitelja, bo to zaman, ker nam bodo pripeljali stariš drugega učitelja.«

Buadamu je bilo deset let, ko je zahajal s knjigami v torbi v bližnjo okrajno šolo. Nekoč ga sreča sultan, ki se je sprehajal vsako jutro brez spremstva, da bi ga nihče ne spoznal. Sultan brž spozna po zunanosti, da je deček bistrega duha in se spusti z njim v razgovor.

»Kam greš, sinko?«

»V šolo.«

»Vzemi ta cekin in si kupi slaščice!«
»Videl ga bo moj oče in me bo vprašal od kod ga imam, še natepel me bo. Ne bo mi verjel.«

»Zakaj ti ne bo verjel?«

»Od kdaj pa daje sultan samo en cekin? Napolni mi torbo s cekini pa bo verjel.«

Sultan pohvali fantovo modrost, mu napolni torbo s cekini in ga pošlje domov.

»Le vzemi ga! Če te bo oče vprašal, reci mu, da ti ga je dal sultan, ne bo te nabil.«

Buadam gre nekoč s svojim očetom v bližnje mesto. Spotoma srečata neki pogreb. Buadam vpraša očeta, kam nesejo mrtveca. Oče mu odgovori:

»Sinko moj, nesejo ga tja, kjer ni nobene stvari, ne jedade in ne pijače, ne oblek in ne odeje, skratka, prav nič ne.«

Buadam mu odvrne:

»Zdaj pa le pazi, očeka, da ga ne odnesejo v našo hišo!«

Ali si poravnal naročnino za „Kmetijski list“.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavica Din 25,000.000
Skupne rezerve: nad Din 20,000.000

Centrala: Ljubljana-Dunajska cesta
Podružnice: Bračica, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Brzajavni naslov: Banka Ljubljana
Tel. št. 261, 413, 502, 503 in 504.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Naprodaj bik

simendole, 18 mesecev star pri FRANC BABNIK-U, Tomačevo pri Ljubljani.

Naznanjamo

da smo otvorili trgovino z usnjem iz prvovrstnih tovarov in nakup vseh vrst surovih koz

Maschke & Komp.

Cesta na južno železnico, nasproti spediterju Ranzingerju, Ljubljana.

Kupujem vsakovrstne surove kože po najvišjih dnevnih cenah.

Prodajam usnje

od najfinejših do najnavadnejših vrst.

Sprejemam

v obdelavo vsakovrstne surove kože po zmernih cenah.

Andrej Omersa

trgovina z usnjem in surovimi kožami Lukovica pri Kamniku.

Najugodnejšo ceno in ugodne takojšnje plačilne pogoje za **kostanjev les**

nudi lesna tvrdka **ERNEST MARINC, Celje**
Zrinska Frančopanska 4.

Sprejme se tudi več nakupovalcev v raznih krajih.

Najboljši dalmatinski portland cement

iz splitske tovarne oddaja

EKONOM

osrednja gospodarska zadruga

v Ljubljani,
Kolodvorska ulica št. 7

Primešaj

„MASTIN“ krmij!

Enkrat na teden eno pest. Ako Mastina v lekarnah, trgovinah in konsumih ne dobite, ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina stane 28 dinarjev in se jih pošlje poštne prosto na dom. Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni in izpuščaje; pri živali uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti 8 kron.

Lekarna Trnkoci v Ljubljani (Slovenija) zraven rotovej

KOSTANJEV LES

kateri Vam kot mrtev kapital leži po kotanjah, ponudite takoj tvrdki **PATERNOST & REMIC LJUBLJANA, Slomškova ul. 11** katera Vam ga plača po najvišji dnevni ceni.

Slavenska banka d.d., Zagreb

Podružnica: LJUBLJANA.

Delniška glavica in rezerve Din 50,000.000.

Vlova čas Din 125,000.000.

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana, Jugoslovenska industrijska banka, d. d. Split,

— Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. —

Vsaka gospodinja mora imeti doma

„GAZELA“-MILO

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI
Na celem svetu znani kot najboljši.
Podružnice in zastopstvo v vseh mestih.
Centrala za državo SHS Zagreb, Marulićeva ulica br. 5 II. kat.
Filiala LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 13, MARIBOR in NOVOROŠTO.

„DANICA“

MAJZELJ & RAJŠELJ

LJUBLJANA, Zrjaški trg št. 1

trgovina z manufakturo, galanterijo in usnjem vseh vrst.

Prvovrstno blago. — Najnižje cene.

Na debelo.

Na drobno.

Kam naj dam laneno prejo v tkanje? Samo v tkalnico domačega platna

„Krosna“ v Ljubljani

Zrinskega cesta št. 6 nasproti cerkve sv. Jožefa kjer tudi lahko zamenjate laneno predivo za močno in lepo domače platno.

Jadranska banka a.d. Beograd

Dionička glavica: Din 60,000.000. Rezerva: Din 32,515.000.

Podružnice:

Bled
Cavtat
Celje
Dubrovnik
Erečnovi

Jelsa
Jesenice
Korčula
Kotor

Kranj
Ljubljana
Maribor
Metković

Prevalje
Sarajevo
Split
Šibenik
Zagreb

— Amerikanski odio. —

Naslov za brzajave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.

Veza za Južno Ameriku:

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, P. a Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA**PODRUZNICE:**

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica št. 1

KAPITAL in REZERVE DIN 17,500.000

Izvršuje vse bančne posle najtočnejše in najkulantneje.

Brzajavi: Trgovska

Telefoni: 189, 146, 458

EKSPozITURE:

Konjica
Meža-Dravograd
Ljubljana (mejnjalnica v kolodvorski ulici)